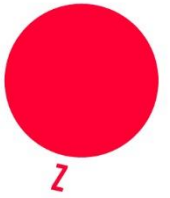


RES 1.0

NOORD-  
HOLLANDSE  
ENERGIE  
REGIO



# Rollen, beleidskaders en instrumenten overheden

Noord-Holland Zuid



Samen aan de slag!

## Inhoud

1.	Amstelland.....	4
1.1	Aalsmeer.....	4
1.2	Amstelveen.....	6
1.3	Diemen .....	8
1.4	Ouder-Amstel .....	15
1.5	Uithoorn.....	17
2.	Gooi en Vechtstreek .....	21
2.1	Blaricum .....	21
2.2	Gooise Meren .....	22
2.3	Hilversum.....	27
2.4	Huizen.....	31
2.5	Laren .....	35
2.6	Weesp .....	36
2.7	Wijdmeren .....	38
3.	IJmond & Zuid-Kennemerland .....	40
3.1	Beverwijk.....	40
3.2	Bloemendaal .....	42
3.3	Haarlem .....	44
3.4	Heemskerk.....	48
3.5	Heemstede.....	52
3.6	Velsen .....	55
3.7	Zandvoort.....	59
4.	Zaanstreek/Waterland .....	64
4.1	Beemster .....	64
4.2	Edam-Volendam.....	65
4.3	Landsmeer .....	68
4.4	Oostzaan.....	70
4.5	Purmerend.....	72

4.6	Waterland.....	74
4.7	Wormerland .....	75
4.8	Zaanstad.....	77
5.	Provincie Noord-Holland .....	79
6.	Waterschappen.....	84

# 1. Amstelland

## 1.1 Aalsmeer

Om ervoor te zorgen dat we een leefbare wereld aan onze kinderen doorgeven, richt het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Aalsmeer zich integraal op vier thema's. Het gaat om een circulaire economie, klimaatadaptatie, een fossiel onafhankelijke gemeente in 2040 én, om het goede voorbeeld te geven, een uitstootvrije organisatie in 2030.

Gemeente Aalsmeer is een middelgrote en ondernemende gemeente met ruim 13.000 woningen en 3.800 bedrijven. In 2040 moeten al die woningen en bedrijven energiezuinig zijn. Dat betekent dat er dan alleen nog gebruik wordt gemaakt van energie uit duurzame bronnen. Dit is een grote opgave waar de gemeente samen met inwoners en bedrijven aan werkt. Nu al is duidelijk dat de duurzame energiebronnen ook buiten de gemeente gezocht moeten worden. Gemeente Aalsmeer hecht veel waarde aan de schaarse groene ruimte en investeert in het behoud en de kwaliteitsverbetering ervan. Als onderdeel van de regio Noord-Holland Zuid – dragen we bij aan de opgave van het Klimaatakkoord om landelijk 35 TWh aan hernieuwbare energie op te wekken met zonne- en windenergie.

Enkele voorbeelden van het energiebeleid Aalsmeer:

- Plan van aanpak Aalsmeer Fossiel Onafhankelijk 2040 is vastgesteld. Dit plan geeft uitwerking aan opgaven vanuit het Klimaatakkoord en focust zich op verduurzaming van de gebouwde omgeving tot 2022, het werken aan benodigde kaders voor een fossiel onafhankelijke gemeente, en het ondersteunen van de samenleving in de energietransitie.
- Het Regionaal Energieloket is beschikbaar voor informatie en advies aan woningeigenaren. In samenwerking met het loket werkt de gemeente aan het bewustmaken van de samenleving en bieden we concreet handelingsperspectief via groepsaankopen (isolatie en zonne-energie) en 'Buurtacties energiezuinig wonen'.
- Als opvolger van het Duurzaamheidsfonds Aalsmeer start dit voorjaar het Servicepunt Energieadvies. Dit servicepunt ondersteunt organisaties en inwonercollectieven laagdrempelig met subsidie en financiering gericht op het verduurzamen van de gebouwde omgeving voor vele doelgroepen. Denk aan energiebesparingsprojecten en zonne-energieprojecten.

- Gemeente Aalsmeer heeft een Duurzaamheidslening met lage rente, waarmee woningeigenaren energiemaatregelen voordelig kunnen financieren.
- In december 2020 heeft de gemeenteraad de Kaders Zonne-energie vastgesteld. Via een zonnetrap met vier treden wordt duidelijk op welke manieren en onder welke voorwaarden de (grootschalige) opwek van zonne-energie in Aalsmeer mogelijk en wenselijk is. Een belangrijk uitgangspunt is dat eerst de daken moeten worden benut voordat grootschalige grondgebonden installaties worden toegestaan.
- Er wordt gewerkt aan verschillende beleidsproducten zoals de Warmtevisie Aalsmeer, een stimuleringsaanpak voor zon op grote daken en parkeerterreinen (naar aanleiding van de RES NHZ en Kaders Zonne-energie) én een energietransitiemodel waarmee meer sturing mogelijk is op het behalen van de energieambities.
- In 2019 is de Energy Hub Aalsmeer in gebruik genomen waarbij restwarmte van een Datacentrum wordt gebruikt voor het verwarmen van Sportcentrum Waterlelie, IKC Triade en Fertiplant. De CO<sub>2</sub>-reductie hiervan staat gelijk aan de CO<sub>2</sub>-uitstoot van zo'n 74 huishoudens. En op termijn meer, want de komende periode wordt duidelijk of ook (nieuwbouw)woningen aangesloten kunnen worden op de Energy Hub Aalsmeer.
- In Aalsmeer zijn veel voorbeelden van grootschalige opwek op bedrijfsdaken. Duurzame ondernemingen zoals Celieplant en Stal Wennekers springen daarbij in het oog. Ook inwoners worden steeds actiever. Met behulp van het duurzaamheidsfonds wordt nu de haalbaarheid van de eerste Energie Coöperatie in Aalsmeer onderzocht.
- Het stimuleren van elektrische mobiliteit doet de gemeente in samenwerking met de markt via een vergunningenmodel. Inwoners kunnen bij diverse partijen een laadpaal aanvragen. In samenwerking met de gemeente wordt dan een locatie bepaald.
- Met corporaties worden afspraken gemaakt over de verduurzaming van sociale huurwoningen.

### **De RES en gemeente Aalsmeer**

Gemeente Aalsmeer geeft zon op daken en zon op parkeerplaatsen prioriteit. Dit omdat de Kaders Zonne-energie Aalsmeer stellen dat eerst de opwekpotentie op daken moet zijn benut voordat grootschalige grondgebonden opwek wordt toegestaan. Dit komt ook overeen met de uitkomsten van het participatietraject van de concept-RES NHZ. Hieruit kwam duidelijk naar voren dat zon op daken op het grootste draagvlak kan rekenen en dat zuinig omgegaan moet worden met de schaarse groene ruimte. Daarom ontwikkelt gemeente Aalsmeer een ondersteuningsaanpak

Zon op daken & Parkeerplaatsen. De aanpak richt zich op het stimuleren van energieopwek op bedrijven, maatschappelijk- en gemeentelijk vastgoed en parkeerplaatsen, waaronder mogelijkheden voor Schiphol-parkeren.

Voor de opwek van zonne-energie op de Westeinderplassen is weinig draagvlak. Onder meer vanwege de recreatieve waarde en gebruik. De mogelijkheden van opwek van zonne-energie op de zuidoever om zo de afslag van water tegen te gaan, kan verder worden onderzocht.

Aalsmeer kent nog twee zoekgebieden; 'zon' langs de N201 – Burgemeester Brouwerweg en 'zon' op de Oostelijke bovenlanden. Ook is er één gecombineerd zoekgebied 'zon & wind' in de Zuider-Legmeer Polder. Deze zoekgebieden worden na vaststelling van de RES 1.0 verder uitgewerkt.



## 1.2 Amstelveen

Amstelveen werkt aan een toekomstbestendige stad en wil in 2040 onafhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, zoals aardgas. De energie die we gebruiken moet dan uit duurzame bronnen komen. Dat betekent dat ruim 41.000 (bestaande) woningen en 3.000 bedrijven in dat jaar energiezuinig zijn en gebruikmaken van hernieuwbare elektriciteit en duurzame warmte. Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente is

vormgegeven rondom de hoofdthema's Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulaire Economie. Voor energie ligt de focus op het tegengaan van de uitputting van fossiele brandstoffen, het terugdringen van het energieverbruik en het vergroten van het aandeel duurzaam opgewekte energie vanuit bronnen als zon en warmte. Amstelveen koestert daarbij haar groene ruimte en de recreatieve en landschappelijke waarden hiervan. Met dit als uitgangspunt draagt Amstelveen - als onderdeel van de regio Noord-Holland Zuid - bij aan de opgave van het Klimaatakkoord om landelijk 35 TWh aan hernieuwbare energie op te wekken met zonne- en windenergie.

De duurzaamheidsambities van Amstelveen zijn uitgewerkt in de volgende maatregelen:

- In december 2020 heeft de gemeenteraad de Transitievisie Warmte vastgesteld door de gemeenteraad. In de Transitievisie Warmte staat hoe we het energieverbruik in de gemeente terugdringen en hoe Amstelveen van het aardgas afgaat.
- In september 2020 heeft de gemeenteraad de Visie op zonne- energie vastgesteld. In deze visie zijn de kaders voor het realiseren van grootschalige opwek van duurzame energie vastgelegd.
- De gemeente is bezig met de verduurzaming van haar vastgoed en gebruikt in 2030 geen fossiele brandstoffen meer. Daarom werkt gemeente Amstelveen aan energiebesparing en duurzame energiebronnen. Om deze ambities te kunnen bereiken moeten energiebronnen in de gemeente zelf, maar ook daarbuiten worden gezocht.
- Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor zon op daken.
- Het Regionaal Energieloket is beschikbaar voor informatie en advies aan woningeigenaren.
- Via het servicepunt energie ondersteunt Amstelveen initiatieven en projecten met subsidie en financiering die gericht zijn op het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Denk aan energiebesparing en het opwekken van duurzame energie. Hierbij ziet de gemeente zichzelf in de rol van 'makelaar' en bruggenbouwer. Voorbeelden van grootschalige opwek zijn het postcoderoosproject aan de Johannes Calvijnslaan, de energiecoöperatie Nes aan de Amstel, en het zonnedak op bedrijf Dillewijn Zwapak.
- Amstelveen ondersteunt inwoners met subsidieregelingen en collectieve inkoopacties bij het verduurzamen van hun woning, en bij zonnepanelen en isolatie.
- Sportverenigingen worden door subsidieregelingen ondersteund bij het verduurzamen.

- Met corporaties worden afspraken gemaakt over de verduurzaming van sociale huurwoningen.
- Januari 2021 start de marktverkenning duurzame warmte.

Amstelveen kent twee zoekgebieden: bedrijventerrein Amstelveen-Zuid en langs de A9. In 2021 wordt gewerkt aan de uitwerking van die zoekgebieden. Daarnaast wordt conform de zonnevisie ingezet op zon op daken en op parkeerterreinen.



### 1.3 Diemen

De aandacht voor energie en klimaat spelen een belangrijke rol in de duurzaamheidsagenda van gemeente Diemen. Het is de ambitie van de gemeente om in 2040 fossiel onafhankelijk te zijn en medewerking te verlenen aan de doelen van het Klimaatakkoord. Dit houdt in dat de CO<sub>2</sub>-uitstoot in 2030 met 49 procent is verminderd. In 2050 moet dit percentage oplopen tot 90 procent. De gemeente Diemen pakt het RES-proces aan om de mogelijkheden voor grootschalige opwek van duurzame energie te verkennen. Sinds de vaststelling van de startnotitie RES door de gemeenteraad (26 september 2019) is er met veel partijen hierover gesproken.

#### **Energiebesparing**

In de aanpak van het thema energie en klimaat speelt energie besparen een belangrijke rol, naast duurzame energie opwekken en het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. De gemeente Diemen realiseert verschillende energiebesparingsprogramma's. Met corporaties en huurders zijn prestatieafspraken gemaakt over de verduurzaming van (sociale) huurwoningen. Voor huurders wordt er samen met de woningbouwcorporaties gewerkt aan een programma met energiecoaches. Voor de doelgroep eigenaar/bewoners wordt jaarlijks een gezamenlijke



inkoopactie voor isolatie en zonnepanelen georganiseerd. Voor VvE's loopt er een cursus VvE's met energie.

Er is verder aandacht voor een aanpak voor overige bronnen van broeikasgassen en het stimuleren en faciliteren van lokale energie-initiatieven.

### **Duurzame energie opwekken met zon en wind**

Naast het besparen van energie is het de ambitie van de gemeente Diemen om genoeg duurzame elektriciteit voor de Diemense huishoudens op te wekken. Dit doel kan worden gerealiseerd met bijvoorbeeld vier tot vijf windturbines. Grootschalige inzet van zonne-energie is nadrukkelijk ook een optie. De gemeente Diemen heeft in het Coalitieakkoord Duurzaam samenleven 2018-2022 deze opgave vertaald en de plaatsing van 'minimaal drie windturbines' in het pakket van duurzame maatregelen opgenomen.

### **Zoekgebieden wind- en zonne-energie**

In de concept-RES zijn zoekgebieden voor grootschalige opwek van wind- en zonne-energie bepaald. Het doel is om meer zicht te krijgen voor welke gebieden de gemeente planologische medewerking kan verlenen. De volgende drie stappen zijn gezet:

#### *1. Bepalen tien zoekgebieden:*

De concept-RES bevatte een kaart waarin slechts twee zoekgebieden op Diemens grondgebied te zien waren: zoekgebied 01, 'wind/zon' Diemerscheg en zoekgebied 09, 'zon' Gooiseweg. Om meer grip te krijgen op reële kansen binnen het grote zoekgebied 01 en om het gesprek hierover te vergemakkelijken is dit zoekgebied opgeknipt in negen kleinere zoekgebieden. Het Diemense college heeft op 22 september 2020 besloten om "de opgestelde Diemense kaart met tien zoekgebieden te gebruiken als input voor het opstellen van de RES 1.0."

Kaart Concept RES



...opgeknipt in 10 zoekgebieden



## 2. Onderzoek naar zoekgebieden

De gemeente heeft onderzoeksbureau Pondera een verkenning laten doen naar de ruimtelijke en technische mogelijkheden voor windturbines en zonnepanelen in Diemen. Uit de verkenning blijkt ook dat er voor grote moderne windturbines met een hoogte van 241 meter en een vermogen van 4,2 MW in Diemen nauwelijks plaats is. Windturbines met deze hoogte kunnen alleen op de Diemer Vijfhoek geplaatst worden, maar daar gelden strenge beschermingsregio's als Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland. En vlak bij de Diemer Vijfhoek bevindt zich Fort Diemerdam en dat is Unesco Werelderfgoed. Hier kan niet zomaar een windturbine naast worden geplaatst. Realistischer zijn waarschijnlijk de zoeklocaties in het Diemberbos en tussen de snelwegen en spoorlijnen in. Hier kunnen volgens de verkenning onder bepaalde voorwaarden op een beperkt aantal locaties alleen kleinere windturbines met een hoogte van 145 meter en een vermogen van 3 MW worden geplaatst. Voor zonnepanelen ziet Pondera mogelijkheden in vier van de vijf hiervoor aangewezen zoekgebieden.

Aansluitend op de verkenning van Pondera heeft adviesbureau Decisio een 'maatschappelijke effectenmatrix' opgesteld, een grote tabel waarin alle voor- en nadelen per zoekgebied overzichtelijk bijeen worden gebracht. Naast de technische uitkomsten uit de verkenning van Pondera zijn daarin ook sociale en economische aspecten verwerkt. Zo heeft Decisio bijvoorbeeld in kaart gebracht hoeveel woningen er aanwezig zijn binnen een straal van 1,5 km rond de potentiële windturbinelocaties. Er worden ook uitspraken gedaan over de economische haalbaarheid: hoeveel stroom kan er per zoekgebied worden opgewekt, en tegen welke prijs? De

publicatie bevat ook een uitgebreide toelichting waarin wordt uitgelegd hoe de verschillende effecten zijn berekend.

### 3. *Participatie met bewonersavonden en enquête*

Na het vaststellen van de concept-RES en nadat de gemeente een grondige verkenning naar de zoekgebieden had gedaan, werd het in het najaar van 2020 tijd om de Diemense inwoners erbij te betrekken. Er zijn twee digitale bewonersavonden en een enquête georganiseerd.

Het doel van de eerste bijeenkomst (9 december) was vooral om inwoners te informeren over de boven omschreven stappen die de gemeente zet richting de RES 1.0. Er namen 126 inwoners deel en er werden veel vragen gesteld. De vragen werden beantwoord via hiervoor ingerichte webpagina's van de gemeente.<sup>1</sup>

Tijdens de tweede bijeenkomst, bezocht door 150 inwoners uit Diemen en omliggende gemeenten, zocht de gemeente de dialoog met inwoners. In kleine groepen werd gesproken over drie verschillende focusgebieden. Zo ging één groep over het Diemberbos, de Stammerdijk en het gebied richting Driemond en Weesp. Mensen uitten grote zorgen over de mogelijkheid dat er windturbines zouden komen in dit gebied. In de tweede groep werd gesproken over de Diemer Vijfhoek en het gebied langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Vooral inwoners van IJburg lieten hier hun stem – en dan vooral tegen windturbines – horen. Maar er waren ook andere geluiden: we moeten de klimaatverandering een halt toeroepen en dat vergt offers van iedereen. In de derde focusgroep werd gesproken over de zoekgebieden die tegen Plantage de Sniep en Diemen-Noord aan liggen. Met name het zoekgebied vlakbij de gemeentewerf (zoekgebied 6) werd bekritiseerd. Een windturbine op die locatie zou veel te dicht bij de bestaande woongebieden komen.

Tussen 11 december 2020 en 11 januari 2021 stond er een digitale enquête open. Het doel van de enquête was om de ideeën, wensen, kansen en zorgen van inwoners in kaart te brengen. De enquête had niet als doel om over de zoekgebieden te stemmen en levert ook geen resultaten op die representatief zijn voor heel Diemen. Vierhonderd deelnemers vulden de vragenlijst in. De resultaten bevestigen het beeld dat tijdens de bewonersavonden ontstond. Het grootste deel van de respondenten is tegen windturbines. Over zonnenvelden wordt positiever gedacht. De meeste zorgen gaan over de effecten die windturbines kunnen veroorzaken: overlast (dicht bij woningen, geluid, slagschaduw), natuur

---

<sup>1</sup> [https://www.diemen.nl/Onderwerpen/Diemen\\_zet\\_wind\\_en\\_zon\\_op\\_de\\_kaart](https://www.diemen.nl/Onderwerpen/Diemen_zet_wind_en_zon_op_de_kaart)

(biodiversiteit, migratieroutes vogels) en veranderingen in het landschap. Maar er worden ook kansen benoemd. Vijftig respondenten geven aan dat ze het oostelijke deel van het Diemberbos het meest geschikt vinden als mogelijke locatie voor windturbines. Bijna evenveel respondenten vinden het oostelijke deelgebied tussen spoor en A1 geschikt als mogelijke locatie voor een zonneveld.

#### Meer adviezen en samenwerkingsverbanden

- De gemeente heeft de ‘Participatiecoalitie’, onder leiding van de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, gevraagd om een advies uit te brengen over natuur en ecologie. De opdracht houdt in dat alle relevante natuurorganisaties worden betrokken. Denk aan Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, SOVON, Vogelbescherming, Vleesmuiswerkgroep Noord-Holland (Zoogdiervereniging), Zoogdierwerkgroep Noord-Holland (NOZOS), Duurzaam Dorp Diemen, Vrienden van het Diemberbos, IVN werkgroep Diemen, Vogelwerkgroep Amsterdam (VGWA), KNNV Amsterdam en Milieudefensie Amsterdam.
- Op 14 december 2020 heeft er een online sessie plaatsgevonden met de Diemer jongerenraad. Aan de hand van tien stellingen zijn meningen opgehaald ten opzichte van wind en zon in Diemen. De negen aanwezigen toonden veel belangstelling voor het onderwerp. Vragen over windturbines riepen wel herkenbare reacties op: in principe vonden de jongeren windturbines in Diemen een goed idee, maar ook weer niet ten koste van het woongenot.
- De provincie Noord-Holland heeft een thematafel Diemerscheg ingericht. Aan deze tafel nemen naast de provincie en Diemen ook de gemeenten Amsterdam, Gooise Meren en Weesp plaats. Er wordt ambtelijk onderzoek gedaan naar de provinciale restricties zoals Natuur Netwerk Nederland (NNN), Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en Unesco Werelderfgoed en er wordt gezamenlijk gezocht naar een overkoepelend ruimtelijk en landschappelijk verhaal waarin alle belangen kunnen worden geborgd.
- De ringslang is een symbool voor de Diemense natuur. Het is bijzonder dat het drukke Diemen leefruimte biedt voor dit dier. De gemeente organiseerde een sessie met vrijwilligers van de Diemense werkgroep van de IVN en de boswachter van Staatsbosbeheer waarin een verdiepingsslag werd gemaakt om inzicht te krijgen in de leefgebieden van de ringslang. De uitkomsten van deze sessie zijn verwerkt in de effectenmatrix. De sessie dient niet ter vervanging van een uitgebreid natuuronderzoek waarin ook op vele andere aspecten van de Diemense flora en fauna moet worden ingegaan.

### **Herziening zoekgebieden**

Op grond van de hierboven omschreven stappen heeft het Diemense college op 23 februari 2021 een besluit genomen over de tien zoekgebieden voor wind- en zonne-energie. Daarin maakte het college de keuze dat de Diemer Vijfhoek en aangrenzende watergebieden in het IJmeer worden geschrappt als zoekgebied. Het college heeft zich bij de afweging voor de Diemer Vijfhoek en aangrenzende watergebieden met name laten leiden door de combinatie van unieke natuur- en cultuurhistorische waarden in het gebied. Er blijven door het besluit van het college negen zoekgebieden voor wind- en zonne-energie over in Diemen.

### **Lokaal eigendom en lokale duurzame energie-initiatieven**

De gemeente onderschrijft de ambitie uit de RES om grootschalige duurzame energieprojecten zo veel mogelijk samen met bewoners te realiseren. Lokaal eigendom draagt bij aan het vergroten van draagvlak voor duurzame energieprojecten. Waar mogelijk ondersteunt de gemeente duurzame maatschappelijke initiatieven. Een voorbeeld hiervan is het platform Daarom Duurzaam Diemen dat in co-creatie met inwoners werd opgezet. Inmiddels zijn onder deze paraplu ook initiatieven gestart op het thema energie. Een voorbeeld is de lokale duurzame energiecoöperatie Diemen Ecoström. Deze coöperatie maakt het mogelijk dat buurtbewoners en ondernemers als collectief zonne-energie opwekken op daken in de buurt. Medio 2019 zijn al twee grote daken vol gelegd met zonnepanelen. In Diemen is sinds juli 2020 ook een windenergiecoöperatie actief, Diemer Wind.

### **Zon op grote daken**

Eerst de grote daken vol met zonnepanelen! – dat was een veelgehoorde wens tijdens het RES-traject. Uit gesprekken met vele deskundigen blijkt dat dit een complexe opgave is. Grote daken zijn veelal in eigendom van particuliere eigenaren en bedrijven en deze kunnen binnen de huidige regelgeving niet worden gedwongen om te investeren in zonnepanelen. Wel kunnen eigenaren van grote daken worden gestimuleerd. De gemeente Diemen heeft dan ook direct in de zomer van 2020 meegedaan met een stimuleringsprogramma van de provincie Noord-Holland (Verzilver je dak). Het bedrijfsleven kreeg een mooi pakket met ondersteunende maatregelen aangeboden. Helaas kwam er geen enkele reactie. De voorlopige conclusie is dat er een veel intensiever programma moet worden opgezet om deze doelgroep effectief te ondersteunen. We streven ernaar om hiermee in 2021 aan de slag te gaan.

### **Zon langs snelwegen en spoorlijnen**

Een veelgehoorde wens binnen het RES-traject is ook om zonne-energie te realiseren op taluds en geluidschermen langs het spoor. Hierover zijn gesprekken gevoerd met ProRail, dat de situatie in Diemen heeft bekeken. Uit deze eerste verkenning van ProRail blijkt dat er geen geschikte locaties zijn te vinden voor zonne-energieprojecten van enig formaat langs de spoorlijnen die Diemen doorkruisen.

Om zonne-energie langs de snelwegen te realiseren is de medewerking van Rijkswaterstaat vereist. Daarom is er op 9 oktober 2020 een brief gestuurd naar de minister van Economische Zaken. In de brief vragen de gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer, Diemen, Amstelveen en Ouder-Amstel de minister om de potentie van de rijksgronden en geluidschermen langs en nabij rijkswegen voor de opwek van duurzame energie te benutten. Op 15 februari 2021 heeft het eerste gesprek met vertegenwoordigers van het ministerie en Rijkswaterstaat plaatsgevonden. Daaruit blijkt dat er langs de A1 kansen worden gezien voor de ontwikkeling van zonne-energie. In de loop van 2021 zal dit verder worden verkend.

### **Zon op parkeerplaatsen en zon op gevels**

Er is een inventarisatie gedaan naar parkeerplaatsen die eventueel geschikt zijn voor een overkapping met een zonnedak. Dat zijn er nog best veel in Diemen. Maar het bouwen van zonnedaken vergt een flinke investering. Slechts onder zeer specifieke omstandigheden kan hiervoor een economisch rendabel model worden ontwikkeld. Vooral nog is er geen grondeigenaar of projectontwikkelaar in Diemen die hiervoor een plan heeft. Hetzelfde geldt voor het idee om gevels van grote gebouwen van zonnepanelen te voorzien. De opties voor zon op parkeerplaatsen en op gevels zullen in een latere fase nader worden onderzocht.



## 1.4 Ouder-Amstel

Duurzaamheid betekent “aansluiten op de behoeften van het heden, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen”. Oftewel: genieten van de welvaart die het huidige leven ons biedt, maar tegelijkertijd goed zorgen voor mens en milieu, zodat ook de generaties na ons dat kunnen blijven doen. Dat lukt niet als we nu niets doen aan problemen zoals de uitputting van

grondstoffen en fossiele brandstoffen, CO<sub>2</sub>-uitstoot en opwarming van de aarde. Kortom: er is een omslag nodig in denken en doen.



Met zo'n veertienduizend inwoners is de gemeente Ouder-Amstel een relatief kleine gemeente met een heel bijzonder gebied. Naast de doorsnijding van het grondgebied door snelwegen en spoorlijnen zijn er, met name in Duivendrecht, veel stedelijke ontwikkelingen gepland die zullen leiden tot een verdubbeling van het aantal inwoners. Het streven van de gemeente is dat er energieneutraal wordt gebouwd. Ook Schiphol drukt een stempel op het gebied, evenals de oprukkende stedelijke ontwikkelingen van buurgemeenten. Ouder-Amstel is trots en zuinig op het nog aanwezige groen en water en speelt dan ook een belangrijke rol op het gebied van recreatie en natuur, ook voor de omliggende gemeenten. De Duivendrechtsepolder, de Ronde Hoep en het Landje van Geijssel moeten dan ook vrij blijven van grootschalige opwek van zon en wind.

De gemeenteraad heeft aangegeven enkel zon op daken en geluidschermen te willen, dus niet op de grond. Daarnaast heeft de raad het college opgedragen met aanvullende locatiekeuzes te komen, als blijkt dat het berekende opwekpotentieel van het huidige voorstel in de praktijk niet te realiseren is binnen het aangewezen zoekgebied. Binnen die twee wensen van de raad moet een balans gezocht worden. Het college van B&W wil de deur daarom niet volledig dichtgooien voor zon op andere plekken dan dak of geluidscherm, maar daar wel terughoudendheid in betrachten.



Vanuit de inwoners en de belangenorganisaties is meegegeven dat de voorkeur uitgaat naar duurzame energieopwek langs infrastructuur. De belangen van landschap en natuur moeten daarin serieus worden meegewogen.

De focus van de gemeente ligt op het tegengaan van de uitputting van fossiele brandstoffen, het terugdringen van het energiegebruik en het vergroten van het aandeel duurzaam opgewekte energie vanuit bronnen als wind, zon en warmte. Hierbij is het van cruciaal belang om zon te realiseren op grote daken en op infrastructuur. Vanuit de gemeente wordt hulp geboden aan huiseigenaren, VvE's, huurders en bedrijven om energie te besparen en zelf energie op te wekken. Het streven is dat 50 procent van de op grote schaal duurzaam opgewekte energie in lokaal eigendom is. Wat betreft Ouder-Amstel blijft dit een aandachtspunt in de verdere uitwerking. Lokale initiatieven zoals die van coöperatie De Windvogel, die de huidige windturbine heeft gerealiseerd, en de coöperatie Ouder-Amstel zijn daarbij erg belangrijk.

Samen met de lokale energiecoöperaties wordt onderzocht of er drie windturbines langs de bestaande infrastructuur (in de oksel van de A9/A2) geplaatst kunnen worden. Voor de potentiële locatie is een impactstudie voor zowel landschap als ecologie uitgevoerd. In de impactstudie voor het landschap wordt het advies gegeven foto-inpassingen te maken, om de effecten echt goed te kunnen beoordelen. Ook wordt geadviseerd de plaatsing van de potentiële windturbines goed af te stemmen met de aangrenzende gemeenten. Uit de impactstudie voor ecologie blijkt dat vooral de vliegroutes van de grutto verder onderzocht moeten worden, om de impact van de plannen op deze vogel vast te stellen. Dan kan pas bepaald worden of en hoeveel windturbines in de oksel van de A2/A9 geplaatst kunnen worden. Het college gaat hiermee aan de slag.

## 1.5 Uithoorn

Uithoorn is uniek gelegen aan de Amstel en Het Groene Hart, én nabij alle grootstedelijke voorzieningen. Aan de ene zijde ligt het veenweidegebied langs de Amstel, aan de rand van het Groene Hart. Aan de andere zijde is de gemeente direct verbonden met de stedelijke regio rond Amsterdam, Amstelveen en Aalsmeer/de Greenport. Het kernglastuinbouwgebied van De Kwakel is een belangrijk onderdeel van de gemeente Uithoorn.



### **Inzet Uithoorn voor de energietransitie**

Duurzaamheid is een onderwerp dat veel in de belangstelling staat, ook in de gemeente Uithoorn. Gemeente Uithoorn heeft in de Duurzaamheidsagenda 2019-2022 onder andere vastgelegd op welke manier de gemeente wil bijdragen aan de klimaatdoelen.

Voor energie ligt de focus op het tegengaan van de uitputting van fossiele brandstoffen, het terugdringen van het energiegebruik en het vergroten van het aandeel duurzaam opgewekte energie vanuit bronnen als wind, zon en warmte. In eerste instantie zet de gemeente Uithoorn in op energiebesparing; het doel is om het energiegebruik binnen de gemeentegrenzen jaarlijks met minimaal 1,5 procent te reduceren. In de resterende energiebehoefte wordt zo veel mogelijk voorzien door middel van duurzaam opgewekte energie. De gemeente wil in 2040 fossielonafhankelijk zijn. De duurzame energie die daarvoor nodig is, komt bij voorkeur uit lokale en regionale bronnen. Daarnaast zal de gemeente Uithoorn ook waarschijnlijk duurzame energie van elders nodig hebben, gezien de beperkte ruimte en de beperkingen voor windenergie die de nabijheid van luchthaven Schiphol met zich meebrengen.

### **Wat gebeurt er al in Uithoorn? Een aantal voorbeelden**

#### *Energiebesparing en kleinschalige opwek*

- Het Regionaal Energie Loket is beschikbaar voor informatie en advies aan woningeigenaren.
- Verduurzaming van (koop)woningen door duurzame buurtacties per wijk en gemeentebrede isolatie- en zonnepanelenacties.
- Stimuleren en ondersteunen van (bewoners)initiatieven.
- Uithoorn heeft bij de energietransitie aandacht voor mensen met een lager inkomen.

- Met corporaties worden afspraken gemaakt over de verduurzaming van (sociale) huurwoningen.
- Energiecoaches gaan bij inwoners op bezoek om praktische tips rond energiebesparing te geven.
- Duurzame meedenkers: een aantal inwoners van onze gemeente is bereid om op regelmatige basis met ons mee te denken over de aanpak van de activiteiten.
- In 2020 wordt een gemeentelijke duurzaamheidslening opgestart om een gunstige leenmogelijkheid voor de aanschaf van zonnepanelen te bieden.
- De gemeente werkt mee aan de uitrol van een CO<sub>2</sub>-leiding naar de glastuinbouwgebieden in de regio Aalsmeer, waar ook het glastuinbouwgebied in De Kwakel deel van uitmaakt.

#### *Warmte*

- Transitievisie Warmte: Uithoorn werkt aan een eerste toekomstschets van de manier waarop woningen in de wijken verwarmd kunnen worden als we van het aardgas gaan. Dat doen we samen met bewoners, woningbouwcorporaties, netbeheerders en andere belangrijke partijen. Eind 2021 moet deze visie zijn vastgesteld. Dan is duidelijk welke wijk(en) als eerste van het aardgas kan/kunnen gaan en met welk alternatief. Voor de overige wijken wordt geschetst wat het meest waarschijnlijke alternatief is. We hebben nog niet alle kennis en de technologie ontwikkelt zich nog. Daarom is dit een eerste stap. We zullen dat de komende jaren blijven actualiseren.
- Uithoorn heeft, net als de buurgemeenten, ook een grote opgave om de glastuinbouw te helpen verduurzamen, onder andere door te onderzoeken hoe we de glastuinbouw in de toekomst duurzaam van warmte kunnen voorzien. Dat doen we samen met de bedrijven en de andere gemeenten via de Greenport Aalsmeer.

#### **De gemeente en de RES**

De gemeente Uithoorn wil een bijdrage leveren aan de (grootschalige) opwek van duurzame energie, ook al is de ruimte beperkt.

#### *Concept-RES*

Gemeente Uithoorn is in een open proces met bewoners, bedrijven en organisaties op zoek gegaan naar mogelijke zoekgebieden. Dit is uitgewerkt in de concept-RES. De totstandkoming hiervan heeft plaatsgevonden in verschillende bijeenkomsten, waaronder een lokaal atelier. In een positief kritische sfeer hebben de deelnemers kunnen meepraten en discussiëren over de zoekgebieden en kansen voor grootschalige opwek van elektriciteit met wind en zon in Uithoorn en De

Kwakel. Aanwezigen hebben samen gekeken of en waar ze kansen zien voor grootschalige opwek van duurzame energie in de vorm van zonneparken en windturbines in de gemeente Uithoorn. Het resultaat was een gevarieerde mix van mogelijkheden voor Uithoorn en De Kwakel. Deelnemers waren ook duidelijk over wat niet wenselijk is. Niet geheel onverwacht waren de meeste deelnemers positief over het gebruik van de zon voor energieopwekking. Vooral voor zon op (grote) daken bleek veruit het meeste draagvlak. De deelnemers hebben ook duidelijk uitgesproken dat er bij hen géén draagvlak is om het Veenweidegebied te gebruiken voor zonnepanelen of voor windturbines. Een aantal aanwezigen stond ervoor open om te kijken naar alternatieve buitenstedelijke gebieden in de gemeente. Daarbij stelden ze de voorwaarde dat het goed landschappelijk ingepast wordt en wordt gekeken naar mogelijke dubbelfuncties.

#### *Inzet RES 1.0*

De gemeente Uithoorn zet voor de RES 1.0 in op zon op grote daken en onderzoekt via de gemeentelijke Omgevingsvisie of, waar en hoe in Uithoorn en De Kwakel ruimte gereserveerd wordt voor de grootschalige energieopwek door zon en/of wind op land. De twee zoekgebieden uit de concept-RES worden daarin als input meegenomen. De energietransitie is een grote, belangrijke opgave. Er zijn meer belangrijke opgaven in de gemeente die ruimte vragen, zoals klimaatadaptatie, economie, woningbouw, mobiliteit, groen en recreatie. Ruimte is schaars in de gemeente, dus een integrale afweging is nodig. In de gemeentelijke Omgevingsvisie zal deze integrale afweging met andere mogelijke functies plaatsvinden. Dan kan ook een eerste globale toetsing van draagvlak voor opwek van duurzame energie op een locatie in de zoekgebieden plaatsvinden.

Nadat de zoekgebieden eventueel in de Omgevingsvisie zijn opgenomen, werkt de gemeente ze uit richting de RES 2.0. De gemeente Uithoorn levert hiermee op korte termijn een bijdrage aan de grootschalige opwek van duurzame energie door te starten met het stimuleren van zon op grote daken. Intussen onderzoeken we via een gedegen proces de verdere mogelijkheden voor zonne- en/of windenergie op land en gaan we na waarvoor draagvlak is.

## 2. Gooi en Vechtstreek

### 2.1 Blaricum

#### **Ambitie**

Blaricum heeft de ambitie om voor 2050 energieneutraal te zijn. Met hulp van inwoners, bedrijfsleven en andere overheden wordt Blaricum een duurzamere gemeente.

#### **Wat gebeurt er al?**

Om hiertoe te komen heeft Blaricum in 2018 het Programma Duurzaam Blaricum 2018-2022 opgesteld. Elk jaar stelt de gemeente een uitvoeringsplan (Energietransitie Blaricum) op waarin een pragmatische aanpak gehanteerd wordt die aansluit bij de mogelijkheden die er op dit moment in de markt en bij gebouweigenaren zijn. Het programma en uitvoeringsplan zijn te vinden op de website [www.blaricum.nl/duurzaam](http://www.blaricum.nl/duurzaam).

Om een duurzamere gemeente te worden, kiest Blaricum ervoor om de duurzaamheidsscore te verbeteren. Dit betekent dat Blaricum de CO<sub>2</sub>-uitstoot wil beperken, het elektriciteit- en gasverbruik van huishoudens en van bedrijven wil verminderen. Daarnaast wil Blaricum haar inwoners stimuleren om duurzame maatregelen te nemen. Zo biedt de gemeente een duurzaamheidslening aan voor inwoners.

#### **De gemeente en de RES**

##### *Kansgebieden*

Tijdens het traject van de RES heeft de gemeente Blaricum meer inzicht gekregen in de potentie voor de opwek van grootschalige zonne- en windenergie in de gemeente. Met de input van de betrokken partijen zoals woningcorporaties, energiecoöperaties, natuur- en milieuorganisaties en inwoners zijn de scenario's verder uitgewerkt in kansgebieden voor zonen windprojecten. Deze werden uitgewerkt en aan de verschillende stakeholders voorgedragen. De raad heeft de wens uitgesproken om daarbij haar natuurgebieden, ecologische waarden en haar cultuurhistorisch erfgoed te beschermen. Dit betekent dat de gemeente in eerste instantie kijkt naar de mogelijkheden van energieopwekking daar waar het past binnen het landschap en de natuur.

Binnen Blaricum heeft de raad de wens uitgesproken om met name zonnepanelen te plaatsen op de geluidschermen van de A27, met een aanvullend zoekgebied in de berm, op grote gebouwen en op parkeerplaatsen. De raad van Blaricum kiest nu voor zon. In Blaricum ziet

de raad liever geen windprojecten bij de Stichtse Brug. Zonopwekking langs de A27, op parkeerplaatsen en grote daken kon wel op steun rekenen.

### **De periode tot RES 1.0**

Via onze gemeentelijke communicatiekanalen worden inwoners van Blaricum geïnformeerd over het proces van de RES 1.0. Wanneer er meer informatie beschikbaar komt over de verdere uitwerking van de zoekgebieden, bijvoorbeeld over locaties van zonnepanelen, worden omwonenden nauw betrokken.



## 2.2 Gooise Meren

### **Ambitie en prioriteiten**

“Duurzaamheid is een zodanig gebruik van de aarde en de bewoners van deze aarde dat er geen sprake is van uitputting en toekomstige generaties er ook plezier van kunnen hebben.” Deze definitie van duurzaamheid (John Elkington, 1994) is richtinggevend voor de ambitie van het college van Gooise Meren.

Door CO<sub>2</sub>-uitstoot en opwarming komt de leefbaarheid van de aarde voor toekomstige generaties in gevaar. Rekening houdend met de slagkracht van een middelgrote gemeente, volgt Gooise Meren de ambities uit de landelijke en Europese doestellingen:

- In 2050 is de gemeente Gooise Meren energieneutraal: we wekken evenveel energie op als we gebruiken.

- In 2030 hebben we een CO<sub>2</sub>-reductie van 55 procent gerealiseerd, ten opzichte van 1990.
- In 2050 is de gemeente Gooise Meren volledig aardgasvrij.

### **Participatie**

Het college en de gemeenteraad van Gooise Meren vinden het belangrijk dat inwoners daadwerkelijk meedoen in de energietransitie, zodat de energietransitie van onderop vorm krijgt. Daarom wordt in Gooise Meren veel ruimte geboden aan initiatieven vanuit de samenleving en wordt gestreefd naar lokaal eigendom en financiële participatie van inwoners. Tegelijkertijd wil Gooise Meren een eerlijke verdeling van lusten en lasten bij het opwekken van hernieuwbare energie, zodat 'energiearmoede' wordt voorkomen en het draagvlak zo groot mogelijk wordt. We geloven dat we het meeste kunnen bereiken door in te spelen op de kracht en energie in de samenleving: duurzaamheid is een thema dat veel inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aanspreekt en hen inspireert tot activiteiten en projecten die bijdragen aan een samenleving waar wij graag willen wonen, werken en recreëren. Het is om deze redenen dat de lokale energiecoöperatie Wattnu een belangrijke strategische partner is voor de gemeente.



### **Opwek, besparen en warmte**

Om CO<sub>2</sub>-reductie te realiseren hebben we drie subdoelen die overlappen en elkaar versterken:

- Het opwekken van zo veel mogelijk hernieuwbare, schone energie.
- Zo veel mogelijk energie en warmte besparen.
- Overgaan naar een schone manier van verwarmen van de bebouwde omgeving in 2050.

#### *Opwekken van hernieuwbare energie*

Voor het opwekken van hernieuwbare, schone energie proberen we zo veel mogelijk kansen te benutten, binnen de mogelijkheden die er zijn. De gemeente wil inwoners op een eerlijke manier laten mee profiteren van de energieopbrengsten. Op basis van de huidige beschikbare kennis zijn zon en wind de meest duurzame en betaalbare energiebronnen. Daarbij volgen we de ontwikkelingen op de voet zodat we nieuwe mogelijkheden als gevolg van innovatie kunnen inzetten. Gooise Meren staat minder positief tegenover biomassa als energiebron.

In Gooise Meren liggen de meeste kansen op grote daken, parkeerplaatsen en langs infrastructuur. Daken van gemeentelijke panden worden door de gemeente beschikbaar gesteld aan de lokale energiecoöperatie Wattnu om postcoderoosprojecten voor bewoners te realiseren. Gemeente en energiecoöperatie Wattnu slaan ook de handen ineen om zo veel mogelijk bedrijfsdaken voor zonne-energie te kunnen benutten.

Samen met een inwonersinitiatief in het Naarderwoonbos werkt de gemeente aan het mogelijk maken van een zonnegeluidswal langs de A1. Verderop langs de A1 bij Muiden wil de gemeente voor 2030 zonnepanelen in de wegberm realiseren. Ook bij de A6 ter hoogte van Muiderberg liggen kansen voor zonnepanelen langs de snelweg, welke de gemeente nog nader moet onderzoeken.

#### *Besparen*

De CO<sub>2</sub>-uitstoot in onze gemeente komt voor 70 procent van energie- en warmtegebruik door de gebouwde omgeving. Vanwege het relatief grote aandeel gebouwen met een laag energielabel in onze gemeente liggen hier de meeste kansen om de CO<sub>2</sub>-uitstoot terug te dringen. De besparingsopgave is een belangrijke eerste stap om te kunnen komen tot een energieneutrale gemeente. Daarom zetten we in op energiebewustwording.

#### *Bewoners*

Samen met energiecoöperatie Wattnu stimuleren en ondersteunen we inwoners bij het verduurzamen van hun huis en het nemen van *no regret*-maatregelen. Hiervoor worden door Wattnu diverse campagnes en



collectieve inkoopacties georganiseerd waarbij lokale en regionale ondernemers worden betrokken. Bewoners worden ontzorgd en profiteren van scherpe prijzen. Tevens worden door Wattnu vrijwillige energiecoaches opgeleid om bewoners te helpen bij het nemen van concrete stappen voor hun eigen woning.

#### *Erfgoed en historische bebouwing*

De grootste CO<sub>2</sub>-winst is te behalen bij woningen met een laag energielabel. Dit geldt voor veel woningen die deel uitmaken van een beschermd stadsgezicht en monumenten. De regelgeving rond historisch erfgoed maakt verduurzaming van deze woningen ingewikkeld. Er ligt een opgave voor de gemeente om verduurzamingsmaatregelen binnen historisch erfgoed beleidsmatig eenvoudiger en daarmee goedkoper te maken voor eigenaren van historische panden. Deze opgave is in de praktijk weerbarstig maar wel nodig. De gespecialiseerde energiecoaches van Wattnu hebben een adviserende rol en de kwartiermaker energietransitie verbindt inwoners met elkaar en de gemeente.

#### *Ondernemers*

Om ook ondernemers te ondersteunen heeft de omgevingsdienst een app ontwikkeld waarmee lokale ondernemers op toegankelijke wijze inzicht krijgen in hun energieverbruik en de te nemen maatregelen. Zodra de coronamaatregelen het toelaten, wordt een pilot gestart met deelnemende bedrijven.

#### *Gemeentelijk vastgoed*

We maken onze duurzaamheidsambities waar in het bestaande gemeentelijke vastgoed. Onder meer door conditiemetingen uit te voeren en energielabels te optimaliseren. In 2025 voorzien alle gemeentelijke panden, scholen en gymzalen in hun eigen energie.

#### *Duurzame warmte*

De warmtetransitie van de gebouwde omgeving is een complexe uitdaging die inwoners en andere eindgebruikers direct raakt, in hun eigen woning of pand. Gooise Meren wil op een verantwoorde, sociale en transparante manier de overgang maken naar een fossielvrije en dus aardgasvrije samenleving. Voor een leefbare wereld, ook voor de generaties na ons.

In totaal moeten in Naarden, Bussum, Muiden en Muiderberg meer dan 25.000 woningen voor 2050 aardgasvrij worden gemaakt, verdeeld over 56 buurten. Na een zorgvuldige aanloop verwachten we na 2030 de eerste buurten van het gas af te kunnen koppelen. Mogelijk is dit in Muiderberg

eerder, door de inspanningen om daar een warmtenet aan te leggen. Bij het aardgasvrij maken van buurten heeft Gooise Meren veel oog voor het belang van inwoners en andere eindgebruikers. Het college van B&W werkt samen met inwonersinitiatieven en partners zoals energiecoöperatie Wattnu. Daarnaast streeft Gooise Meren ernaar om opgaven in de openbare ruimte slim te combineren om op een efficiënte manier voor inwoners zo veel mogelijk verbeteringen te realiseren.

### **Wat gebeurt er al?**

In Gooise Meren zijn er diverse projecten en activiteiten gaande voor de drie verschillende opgaven van de energietransitie. De strategische samenwerking met Wattnu speelt hierbij een belangrijke rol.

#### *Initiatief Warmtenet Muiderberg*

De gemeente en het door inwoners opgerichte Warmtebedrijf Muiderberg werken samen aan het aardgasvrij maken van Muiderberg door het aanleggen van een MT-warmtenet met als hoofdwarmtebron aquathermie uit het IJmeer. Met een gefaseerde aanpak wordt, in combinatie met grootschalige herinrichting en renovatie van de openbare ruimte in Muiderberg, een warmtenet aangelegd. De gemeente heeft eind 2020 besloten het Warmtebedrijf een lening te verstrekken om de eerste fase mogelijk te maken.

#### *Campagnes Wattnu*

Energiecoöperatie Wattnu zet in op energiebewust, energie besparen en energie opwekken. Wattnu krijgt in samenwerking met de gemeente subsidies van de provincie en het Rijk om dit vorm te geven. Er worden meerdere keren per jaar collectieve inkoopacties georganiseerd voor isolatiemaatregelen en zonnepanelen. Begin 2021 is er een nieuwe campagne 'Zet 'm op 60' van start gegaan om bewoners te stimuleren de temperatuur van hun ketel structureel lager te zetten. Met de campagne 'Kleine maatregelen' worden bewoners voorzien van een energieadvies voor kleine maatregelen en een voucher om hiervoor daadwerkelijk aanpassingen in de woning te maken. Energiecoaches geven les op het middelbaar onderwijs en leerlingen krijgen een certificaat Junior Energiecoach om met ouders het gesprek aan te gaan over energiebewust zijn. Op wijkniveau werkt Wattnu samen met buurtplatforms en duurzame bewonersinitiatieven zodat projecten en acties elkaar versterken en voor de bewoner duidelijk is dat er binnen de gemeente regie is en alle initiatieven aansluiten bij hetzelfde hogere doel.

#### *Verduurzamen historische panden*

In Naarden Vesting is een bewonersinitiatief actief met het doel om de panden met beschermd stadgezicht en monumenten te verduurzamen. Energiescans en een inventarisatie heeft opgeleverd dat er bij bewoners behoefte is aan het vervangen van glas door isolatieglas. Een grote uitdaging zit aan de beleidsmatige kant en het vergunningstraject. De kwartiermaker heeft met de gemeente gekeken hoe dit proces voor bewoners gestroomlijnd kan worden. Dit leidde ertoe dat voor alle betrokkenen inzichtelijk is geworden wat de kosten hiervan zijn voor bewoners en dat dit een belangrijke belemmering is bij de uitvoer van maatregelen.

#### *Kompas op groen*

Kompas op groen is een mobiele expositie over de energietransitie en een centraal ontmoetingspunt voor activiteiten rond de energietransitie in de Gooi en Vechtstreek. Het is de bedoeling de expositie en een educatieprogramma voor basisscholen rond te laten reizen in openbaar toegankelijke ruimten als bibliotheken en gemeentehuizen zodra de ontwikkelingen rond de coronacrisis dat weer toelaten.

## 2.3 Hilversum

### **Ambitie en beleidsinzet energie**

De doelstellingen zijn aardgasvrij in 2040 en CO<sub>2</sub>-neutraal in 2050. Dit draait om afname van de energievraag en toename van het aanbod aan duurzame energie. Het concrete resultaat in CO<sub>2</sub>-reductie is de komende jaren vooral te behalen door energiebesparing en zonne-energie op daken, en door isoleren en installeren. Het beleid is dit jaar sterk in ontwikkeling; naast de RES 1.0 gaan we de Transitievisie Warmte opstellen en de Proeftuin Aardgasvrije Wijk Hilversumse Meent in uitvoering brengen. Ook is energie een thema in de Omgevingsvisie.

### **Samenwerking en participatie**

De gemeente werkt samen in de regio aan de energietransitie; zie ook de paragraaf over de deelregio Gooi en Vechtstreek. Lokaal werkt de gemeente samen met onder meer de [Hilversum100](#), het platform voor duurzame denkers en doeners. De gemeente verleent subsidie aan energiecoöperaties HilverZon en Hilversumse Energie Transitie (HET) om hun concrete plannen uit te voeren om “voor en door bewoners” aan de energietransitie te werken. De gemeente heeft *green deals* met diverse bedrijven in de stad, waaronder grote mediabedrijven, om hun manier van werken te verduurzamen. De gemeente zet green-dealcoaches in om de

beoogde resultaten te bereiken, zoals de versnelling van zon op grote daken van bedrijventerreinen.

### *Omgevingsvisie*

De gemeente Hilversum stelt in 2021 een Omgevingsvisie op. Doel is om als gemeente een samenhangende visie te bieden op de actuele opgaven op het gebied van energie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, wonen, werken en mobiliteit, inclusief aandacht voor duurzaamheid en gezondheid. De informatie vanuit het RES-proces is dan ook inbreng voor de Omgevingsvisie Hilversum.

### **Wat gebeurt er al?**

#### *Isoleren*

- De gemeente werkt samen aan het Energiedienstenbedrijf regio Gooi en Vechtstreek. Duurzaam Bouwloket, energiecoöperaties, bouw- en installatiebedrijven, branche-, financiële en kennisinstellingen in Gooi en Vechtstreek werken samen in het [Energiedienstenbedrijf](#) om bewoners hierbij van voorlichting tot uitvoering te ondersteunen.
- Tevens maakt de gemeente onderdeel uit van het regionale project De Groene Grachten voor duurzaam erfgoed, zoals voorbeeldprojecten voor de verduurzaming van typerende arbeiderswoningen en Gooise villa's.
- Tevens steunt de gemeenten bewoners die hun woning willen verduurzamen met duurzaamheidsleningen, ook als zij dat in VvE-verband doen.
- De gemeente geeft proactieve uitvoering aan toezicht en handhaving op energie bij bedrijven.

#### *Opstellen Hilversumse Transitievisie Warmte 2021-2025*

Deze visie is eind 2021 gereed en schetst een indicatief tijdpad waarop buurten van het aardgas af zouden kunnen gaan. De gemeente consulteert bij het opstellen bewoners, vastgoedeigenaren en ondernemers. De gemeenteraad heeft begin 2021 de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- Koers op 2050 klimaatneutraal en 2040 aardgasvrij.
- Eerst zo veel mogelijk energie besparen.
- Alle alternatieve warmtebronnen zijn denkbaar, zolang deze uiteindelijk klimaatneutraal zijn.
- Initiatief van bewoners, ondernemers en organisaties vormt een belangrijk aspect in de prioritering van de buurten.
- Lokaal mede-eigendom van collectieve warmtebronnen zorgt voor draagvlak.
- Werken met flexibele gebiedsgerichte aanpak.

- Integrale afweging maken samen met de buurt bij het buurtuitvoeringsplan.
- De transitie is betaalbaar voor bewoners en ondernemers.
- In elk geval tot 2030 alleen overgaan tot uitvoering als er breed draagvlak is.

#### *Hilversumse Meent landelijke Proeftuin aardgasvrije Wijk (PAW)*

Het Rijk heeft in het najaar van 2020 de subsidieaanvraag PAW voor deze wijk goedgekeurd. Dit jaar maakt de gemeente een wijkuitvoeringsplan, samen met de betrokken organisaties en bewoners. De behoeften en zorgen van de bewoners staan hierbij centraal. Onderdeel van dit wijkuitvoeringsplan is een verdiepende studie naar alternatieve, duurzame warmtescenario's die momenteel wordt uitgevoerd.

### **De gemeente en de RES**

#### *Verkenning zonnepanelen vliegveld Hilversum*

De gemeente Hilversum heeft deze verkenning gehouden, met ondersteuning van het programma RES Noord-Holland Zuid. De ondersteuning is geleverd door de Participatiecoalitie Noord-Holland en het adviesbureau TAUW. De verkenning bestond uit twee werksessies voor betrokken organisaties en een enquête onder omwonenden en ondernemers rondom het vliegveld. De betrokken organisaties zijn onder meer de Stichting Vliegveld Hilversum namens de gebruikers van het vliegveld, energiecoöperaties, natuur- en milieuorganisaties, netbeheerder, provincie en buurgemeenten Wijdmeren en De Bilt.

De Participatiecoalitie Noord-Holland bracht advies uit over kansen en belemmeringen voor zonne-energie in dit gebied voor wat betreft natuur- en landschapswaarden en participatie. Hiervoor hebben zij onder meer de standpunten van lokale en regionale natuur- en landschapsorganisaties in beeld gebracht. Uit de verkenning blijkt dat het binnen randvoorwaarden mogelijk is om zonnepanelen te plaatsen op een beperkt deel van vliegveld Hilversum. De randvoorwaarden zijn: zorgvuldige inpassing in het landschap, het borgen van natuurwaarden, participatie door bewoners en veilig gebruik van het terrein als vliegveld.

Op het overgrote deel van het terrein blijken zonnepanelen niet mogelijk, vanwege het gebruik als vliegveld en de hoge waarde van het open landschap voor de natuur. Als indicatie van de technische mogelijkheden gaat het om maximaal 500 tot 2.000 zonnepanelen, te plaatsen op 0,5 tot 1,25 hectare. Dat is gelijk aan een oppervlakte van circa 2 procent van het terrein. Deze zonnepanelen zullen 0,15 tot 0,35 GWh aan duurzame stroom opwekken. Bij de verdere uitwerking is het belangrijk om de

aanbevelingen van de Participatiecoalitie zo veel mogelijk op te volgen en de belanghebbenden te blijven betrekken.

#### *Meer zonne-energie bij Anna's Hoeve niet haalbaar in RES 1.0*

De locatie Anna's Hoeve was in de concept-RES in het natuurgebied van het Goois Natuurreservaat ingetekend. Het was echter de bedoeling om te gaan verkennen wat de mogelijkheden zijn op of in de buurt van het rioolwaterzuiveringsterrein, gedacht vanuit dubbel ruimtegebruik. Bij het rioolwaterzuiveringsterrein is immers al een groot zonneveld met tweeduizend panelen op het dak van de waterbufferbak. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht is de eigenaar van de rioolwaterzuiveringsinstallatie en heeft de ambitie om in 2023 energiepositief te zijn. Het waterschap heeft in het najaar van 2020 een studie opgeleverd naar de mogelijkheden om op hun terreinen energie op te wekken. De rioolwaterzuiveringsinstallatie bij Anna's Hoeve is daarbij helaas niet als geschikte potentiële locatie voor grootschalige zonne-energie naar voren gekomen, vanwege de beperkte ruimte en technische complexiteit. De gemeente heeft eerder, in 2019, een haalbaarheidsstudie gedaan naar een tweede zonneveld op het overloopveld van de gemeente naast de bufferbak, maar dit bleek technisch complex vanwege onder meer de aanwezige bodemfolie en daardoor financieel niet haalbaar. Daarom vervalt deze locatie als zoekgebied in de RES 1.0.

#### *Zonne-energie op alle grote, geschikte daken in 2030*

De inzet van de gemeente Hilversum is zonnepanelen op alle grote, geschikte daken in 2030, zoals verwoord in de wensen en bedenkingen van de gemeenteraad op de concept-RES. We werken hieraan in regionaal verband, door middel van de aanpak energie bij bedrijven; zie ook hoofdstuk 7 van de RES 1.0 NHZ. Energiecoöperaties dragen bij aan zon op grote daken, door collectieve zonnepanelenprojecten te realiseren. Verder zet gemeente Hilversum green-dealcoaches in, om op bedrijventerreinen de aanleg van zonnepanelen op grote daken te versnellen, bijvoorbeeld op het Media Park en Havenkwartier/Kerkelanden.

Energiebesparing en zonnepanelen bij scholen zijn onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2020-2035, vastgesteld door de gemeenteraad in mei 2020. Daar staat voor de periode 2020-2035:

- Energieneutrale renovatie of nieuwbouw van circa vijftien schoolgebouwen.
- Duurzaam meerjarenonderhoudsplan overige scholen.

#### *Zonne-energie boven parkeerplaatsen en langs infrastructuur*

De inzet is de start van een concrete pilot voor zonne-energie boven parkeerplaatsen in Hilversum in 2021. Hilversum werkt dan ook actief mee aan de regionale aanpak zon boven parkeerplaatsen, om samen kennis op te bouwen en de eerste projecten te stimuleren.

Energiecoöperaties HilverZon en HET voeren beiden in de eerste helft van 2021 een haalbaarheidsstudie uit naar zonnecarports boven parkeerplaatsen in Hilversum, met subsidie van de provincie.

Voor zonne-energie langs infrastructuur zet de gemeente Hilversum in op zonnepanelen langs de A1 en een geluidsscherm bij de West-Indiëbuurt langs de A27. Dit is onderdeel van het gesprek vanuit de regio Gooi en Vechtstreek met Rijkswaterstaat over zonne-energie langs infrastructuur. Dit vindt plaats in het kader van het landelijke Programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER).



## 2.4 Huizen

### **Ambitie en beleidsinzet**

Het Klimaatakkoord is het kader waarbinnen de gemeente tot uitvoering van de ambities op het gebied van de energietransitie wil komen. De gemeente Huizen voert de energietransitie samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners uit. Duurzaamheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid (voor iedereen) van nieuwe energievoorzieningen zijn de uitgangspunten bij het ontwikkelen van het

beleid en het uitvoeren daarvan. Regionale samenwerking is daarbij van belang.

De gemeente Huizen heeft de volgende duurzaamheidsambities:



Huizen wil in 2050 klimaatneutraal en aardgasvrij zijn. Daarvoor wordt ingezet op energiebesparing en duurzame opwekking. Gelet op de beperkte ruimtelijke mogelijkheden wordt niet alle duurzame energie binnen de eigen gemeente opgewekt. Waar nodig of kansrijk wordt regionaal samengewerkt.



De economie is in 2050 circulair. Afvalstoffen worden zo veel mogelijk als grondstof ingezet. De gemeente neemt hierbij haar verantwoordelijkheid, waarbij wordt ingespeeld op kansrijke (boven)regionale initiatieven.



De gemeente is in 2050 klimaatbestendig ingericht. De leefomgeving is bestand tegen extreme neerslag, droogte en hitte. Waar mogelijk past de gemeente maatregelen toe.



Er is een optimale diversiteit aan dieren en plantensoorten. Waar mogelijk stimuleert de gemeente de biodiversiteit.

Informatie over het klimaatbeleid, nieuws over projecten en subsidies, praktische milieutips en goede voorbeelden deelt de gemeente onder de noemer Huizen Klimaatbewust, de gemeentelijke duurzaamheidscampagne ([www.huizenklimaatbewust.nl](http://www.huizenklimaatbewust.nl)).



### **Wat gebeurt er al?**

#### *Energiebesparing*

In de komende jaren heeft het ondersteunen van bewoners bij energiebesparing prioriteit. Het tempo van energiebesparing en woningisolatie moet omhoog om de klimaatdoelen in zicht te houden. Bovendien komen (wijkgerichte) oplossingen naar aardgasvrij pas op langere termijn op grote schaal beschikbaar. De Transitievisie Warmte zal daarvoor een eerste richting geven. De communicatie en ondersteuning over energiebesparing richt de gemeente op alle bewoners, om uiteindelijk iedereen te betrekken bij de energietransitie. Voorlichting, onafhankelijk advies en, binnen de mogelijkheden van de gemeente, financiële



ondersteuning staan hierbij centraal. Zo is er, naast subsidie in het kader van de Regeling Reductie Energiegebruik, een lokale subsidieregeling voor woningisolatie.

Er wordt actief en langjarig samengewerkt met het Duurzaam Bouwloket, de lokale energiecoöperatie HuizenDuurzaam en bewonersgroepen. In de toekomst zal het regionale energiedienstenbedrijf, dat momenteel in ontwikkeling is, daarbij een rol kunnen spelen. Het regionale energiedienstenbedrijf staat voor een optimale ketensamenwerking tussen het energieloket, de energiecoöperaties en bouw- en installatiebedrijven. De samenwerking richt zich onder meer op Verenigingen van Eigenaren, monumenten en woningen met bouwjaren '20 tot '95 en vanaf '95.

De gemeente faciliteert energiebesparing bij bedrijven via het project Stimulerend Toezicht. Dit project wordt uitgevoerd met de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) en het lokale bedrijfsleven. Met het project worden alle bedrijven actief geïnformeerd over de wettelijke energiebesparings- en informatieplicht. Bovendien krijgen bedrijven de mogelijkheid om een energiescan van hun bedrijf uit te laten voeren. Deze aanpak wordt momenteel doorontwikkeld in de regio en mogelijk de provincie Noord-Holland.

#### *Opwek hernieuwbare elektriciteit*

De mogelijkheden voor grootschalige duurzame opwekking van elektriciteit zijn in de gemeente Huizen beperkt, gelet op diverse ruimtelijke restricties. Het RES-proces heeft niet geleid tot aanwijzing van zoekgebieden in Huizen voor grootschalige opwekking (zie verder hieronder).

Wel mogelijk zijn zonnepanelen op grote daken van bijvoorbeeld bedrijven, kantoren, zorginstellingen en zonnepanelen boven parkeerplaatsen. Samen met regiogemeenten en de lokale energiecoöperaties wordt hiervoor een aanpak ontwikkeld.

Daarnaast zet de gemeente in op zonne-energie op daken van het gemeentelijk vastgoed. Dit maakt onderdeel uit van een beleidsvisie en uitvoeringsprogramma 2021-2025 voor verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

#### *Warmte*

De gemeente Huizen bereidt de Transitievisie Warmte in regioverband voor, samen met de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Laren en Wijdemeren. De regionale partners bij de energietransitie, zoals

woningcorporaties en de netbeheerder, worden bij de ontwikkeling van de Transitievisie Warmte intensief betrokken. Dat geldt uiteraard ook voor de bewoners. De gemeenteraad stelt de Transitievisie Warmte eind 2021 vast.

## De gemeente en de RES

In de concept-RES waren in de deelregio Gooi en Vechtstreek diverse zoekgebieden voor grootschalige opwekking van zonne- en windenergie opgenomen. De wensen en bedenkingen die gemeenteraden hebben ingebracht hebben geleid tot een afname van dit aantal. De gemeenteraad van Huizen heeft zich bovendien bij motie uitgesproken tegen de realisatie van zonne- en windenergie in of nabij natuurgebieden. Deze motie is overgenomen in de RES, voor zover deze gebieden tot het grondgebied van de gemeente Huizen behoren.

In de gemeente Huizen resteren voor de RES 1.0 daardoor mogelijkheden voor zonnepanelen op daken en zonnepanelen op parkeerplaatsen. Samen met regiogemeenten en de lokale energiecoöperaties wordt een projectaanpak ontwikkeld voor zon op daken. Doordat de lokale energiecoöperaties hierbij zijn betrokken, wordt particulier eigendom van de zonnepanelen gestimuleerd. Voor zonnepanelen op parkeerplaatsen wordt eveneens regionaal samengewerkt, waarbij in enkele regiogemeenten pilots worden ontwikkeld.



## 2.5 Laren

### **Ambitie**

Laren heeft de ambitie om tegen 2040 energieneutraal te zijn. Om daar te komen, is het Klimaatbeleidsplan Laren 2018-2022 opgesteld. Elk jaar stelt Laren een uitvoeringsplan (Energietransitie Laren) op waarin de gemeente een praktische uitwerking geeft aan het klimaatbeleidsplan<sup>2</sup>.

### **Wat gebeurt er al?**

Laren vindt het belangrijk om de gemeentelijke gebouwen energiezuinig te maken. De gemeente heeft een geringe hoeveelheid direct of indirect vastgoed, maar wil een voorbeeldfunctie vervullen en werkt aan een plan om dit projectmatig aan te pakken. Ook zijn er met de woningcorporatie afspraken gemaakt om woningen in hun bezit te verduurzamen.

Verder is het voor de gemeente belangrijk om eerst de energievraag terug te brengen, dus in te zetten op goede isolatie of ledverlichting. In die zin wordt er gewerkt aan het aanbrengen van ledlampen voor straatverlichting en sportverenigingen.

In het Klimaatbeleidsplan worden de projecten genoemd die nodig zijn om de verduurzamingsdoelstelling te halen. Daarbij is rekening gehouden met de mogelijkheden die er op dat moment in de markt en bij gebouweigenaren zijn.

### **De gemeente en de RES**

#### *Kansgebieden*

Tijdens het traject van de RES heeft de gemeente Laren meer inzicht gekregen in de potentie voor de opwek van grootschalige zonne- en windenergie in de gemeente. Met de input van de betrokken partijen zoals woningcorporaties, energiecoöperaties, natuur- en milieuorganisaties en inwoners zijn de scenario's verder uitgewerkt in kansgebieden voor zonprojecten. Deze werden uitgewerkt en aan de verschillende stakeholders voorgedragen. De raad heeft de wens uitgesproken om daarbij haar natuurgebieden, ecologische waarden en haar cultuurhistorisch erfgoed te beschermen. Dit betekent dat de gemeente in eerste instantie kijkt naar de mogelijkheden van energieopwekking, daar waar het past binnen het landschap en de natuur.

Binnen Laren heeft de raad de wens uitgesproken om met name zonnepanelen te plaatsen op de geluidschermen van de A1, op grote gebouwen en op parkeerplaatsen. De raad van Laren kiest nu voor zon. In

---

<sup>2</sup> Het Klimaatbeleidsplan en uitvoeringsplan zijn te vinden [op de website van de gemeente Laren](#).

Laren ziet de raad liever geen zonneprojecten binnen de bebouwde kom. Zonne-energieopwekking langs de A1, in de buurt van sportvelden en grote daken kon wel op steun rekenen.

### **De periode tot RES 1.0**

Via onze gemeentelijke communicatiekanalen worden inwoners van Laren geïnformeerd over het proces van de RES 1.0. Wanneer er meer informatie beschikbaar komt over de verdere uitwerking van de zoekgebieden, bijvoorbeeld over locaties van zonnepanelen, worden omwonenden nauw betrokken.



## 2.6 Weesp

### **Ambitie**

Weesp streeft ernaar om binnen afzienbare tijd een energieneutrale gemeente te zijn. Weesp kiest voor de lijn om de ambitie van klimaatneutraliteit als richting te behouden, maar hiervoor geen concreet jaartal te benoemen. Het signaal dat hiervan uitgaat is in ieder geval duidelijk: we moeten ons maximaal inspannen door energie te besparen en te voorkómen dat er (meer) energie wordt gebruikt dan er duurzaam opgewekt kan worden. De kernwaarden *People*, *Planet* en *Profit* vormen de leidraad voor de gemeentelijke visie en het beleid ten aanzien van duurzaamheid.

De gemeente heeft een regierol en kan het proces van energietransitie versnellen. De gemeente zoekt daarbij de samenwerking met inwoners, de energiecoöperatie, bedrijven en organisaties. De gemeente ziet voor zichzelf vooral een faciliterende, communicerende en verbindende rol voor kansrijke initiatieven die ontstaan vanuit de samenleving. Participatie en

communicatie zijn sleutelbegrippen in het hele proces op weg naar een energieneutraal Weesp. Een eerlijke verdeling tussen lusten en lasten vindt de gemeente randvoorwaardelijk.

### **De RES**

De gemeente Weesp vindt het belangrijk om een passende bijdrage te leveren aan de landelijke ambitie om 35 TWh duurzaam op te wekken. De gemeenteraad van Weesp heeft alle zoekgebieden voor wind geschrapt en wil geen windturbines. Er is daarom extra aandacht voor energiebesparing en het stimuleren van zonne-energie.

De gemeente Weesp heeft relatief veel grote (bedrijfs)daken. In samenwerking met de energiecoöperatie Weesp Eco Energie en het bedrijfsleven wordt ingezet om deze de komende jaren zo veel mogelijk te gaan benutten. Ook wordt gekeken naar andere locaties voor zonnepanelen, zoals in de nabijheid van infrastructuur en naar het overkappen van parkeerplaatsen met zonnepanelen. Het behouden en versterken van de Weesper cultuurhistorische waarde is het uitgangspunt, maar in het kader van de grote uitdagingen waar we als samenleving voor staan, sluit Weesp in beginsel niets uit. Maatregelen hoeven niet voor eeuwig te zijn: de nadruk ligt op tijdelijkheid en de zorg dat landschap en gebouwen weer in oude staat te herstellen zijn.

### **Warmtetransitie**

Om CO<sub>2</sub> te reduceren en klimaatverandering tegen te gaan, neemt Nederland uiterlijk in 2050 afscheid van aardgas. De overstap naar aardgasvrij wonen en werken is een grote omslag en vraagt inzet van ons allemaal. Nu al ligt de focus op energiebesparing en isolatie, om de woningen klaar te maken voor de transitie. De gemeente Weesp is gestart met het opstellen van de Transitievisie Warmte. Hierin beschrijft de gemeente wanneer welke wijken van het aardgas af kunnen gaan. Daarnaast gaat de gemeente op zoek naar duurzame oplossingen voor koken en het verwarmen van de woningen en bedrijven.



## 2.7 Wijdmeren

### **Ambitie**

In 2018 heeft de gemeente Wijdmeren een Duurzaamheidsagenda vastgesteld. Daarin stelt de gemeente dat Wijdmeren in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Dit is een reis die inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheid de komende jaren met elkaar afleggen. Samen wordt hier prioriteit aan gegeven. We stellen dat de gemeente Wijdmeren ‘samen op pad’ is naar een duurzamere leefomgeving. Als gemeente durft Wijdmeren het aan om duidelijk te zijn in wat zij wil en moet doen en wat ze kunnen waarmaken. Dit is uitgewerkt in de Duurzaamheidsagenda 2018-2021<sup>3</sup>.

### **Wat gebeurt er al?**

De gemeente Wijdmeren staat voor een grote opgave. Zij wil de CO<sub>2</sub>-uitstoot drastisch verlagen. Daarvoor stapt zij af van fossiele brandstoffen. Om dit mogelijk te maken, is een energietransitie nodig voor de opwek van duurzame elektriciteit en het verwarmen van de gebouwen. Naast de RES werkt de gemeente daarom aan een warmtevisie. Deze omschrijft hoe en wanneer wijken en straten van het aardgas af gaan. Gelijktijdig werkt een grote groep partners en inwoners aan de mogelijkheden om Ankeveen aardgasvrij te maken. Daarnaast focust de gemeente de komende jaren op energiebesparing en isolatie.

### **De gemeente en de RES**

Met de Regionale Energiestrategie wordt gezocht naar mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Tijdens het traject van de RES heeft de gemeente Wijdmeren meer inzicht gekregen in de potentie voor de opwek

---

<sup>3</sup> zie

<https://www.wijdmeren.nl/4/duurzaamheid/Duurzaamheidsagenda.pdf>.

van grootschalige zonne- en windenergie in de gemeente. Daarbij heeft de gemeenteraad de wens uitgesproken om meer in te zetten op windenergie.

Rekening houdend met de natuurgebieden, ecologische waarden en het cultuurhistorisch erfgoed zijn in Wijdemeren geen zoekgebieden voor windenergie opgenomen. De gemeente kijkt naar de mogelijkheden van energieopwekking daar waar het past binnen het landschap en de natuur. De ontwikkeling van het zonnepark De Boomgaard is hier een mooi voorbeeld van. Hier is ruimte gevonden voor een grootschalig zonneveld op de oude vuilstort.

Uit de RES blijkt dat het benutten van braakliggende bedrijfsdaken de grootste potentie heeft. Dit zijn daken die nu nog niet benut worden voor de opwekking van duurzame energie. Een gemiste kans. De gemeente Wijdemeren werkt daarom nauw samen met de Energiecoöperatie Wijdemeren en het bedrijfsleven om de komende jaren zo veel mogelijk bedrijfsdaken te gaan benutten. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om parkeerplaatsen te overdekken met zonnepanelen.



## 3. IJmond & Zuid-Kennemerland

### 3.1 Beverwijk

Gemeente Beverwijk heeft ruim veertigduizend inwoners in de woonkernen Wijk aan Zee en Beverwijk. Het collegeprogramma 2018-2022 draagt de titel Bouwen aan Beverwijk, voor en met inwoners. Het college van Beverwijk zet zich in om te werken aan een leefbare, duurzame, krachtige en toekomstbestendige stad.

Beverwijk ligt op een knooppunt van infrastructuur met het Noordzeekanaal en de noord-zuidgerichte snelwegen, spoorlijnen en energieverbindingen. De kern Beverwijk is compact met in het westen het jonge duinlandschap en oostelijk het Unesco-gebied Stelling van Amsterdam. De gemeente is voortdurend bezig met het vinden van de juiste balans tussen wonen, natuur en de economische cluster Noordzeekanaalgebied (NZKG).

Een groot deel van de groene energie vanaf de Noordzee komt in deze gemeente in Wijk aan Zee aan land. De energietransitie raakt Beverwijk zo vanuit het nationaal Programma Energiehoofdstructuur, maar ook vanuit de veranderende vraag van het NZKG en de opdracht vanuit de RES. Beverwijk loopt niet weg voor deze maatschappelijke verantwoordelijkheid, doch wil hierbij wel de balans bewaken met de leefomgeving.

Gemeente Beverwijk ziet de overgang naar een duurzamere maatschappij als kans om het woon- en leefmilieu te verbeteren. Het Klimaatakkoord is gericht op CO<sub>2</sub>-neutraal in 2050. Het Klimaatakkoord houdt tevens in dat bedrijven moeten verduurzamen. Waar het Klimaatakkoord gericht is op het tegengaan van mondiale klimaatverandering, vormt de noodzaak tot verduurzamen een kans om lokaal de leefbaarheid te verbeteren. Daarom zet Beverwijk zich daarvoor in; het streven is om in 2040 CO<sub>2</sub>-neutraal te zijn.

#### **Opgave**

Tijdens de ateliers van de deelregio IJmond & Zuid-Kennemerland ging de aandacht al snel uit naar het Noordzeekanaalgebied door de grootschalige industrie en het knooppunt van water- en landwegen. Beverwijk is behoorlijk vol met veel ruimte als bebouwd gebied. Woningen, bedrijven en veel verkeersruimte. Soms zouden we daarmee al het moois vergeten



wat deze gemeente te bieden heeft. Dat maakt inpassing van windturbines en zonneparken tot een uitdaging. Daarentegen zijn er ook veel grote daken en parkeerruimte die potentieel in aanmerking komen voor plaatsing van zonnepanelen. Maar juist in een dichtbebouwde en bedrijvige gemeente als Beverwijk is de balans tussen ambities rond duurzame opwek van energie en de leefomgeving fragiel. In het dorp Wijk aan Zee staat de leefbaarheid (luchtkwaliteit en gezondheid) zwaar onder druk. Daarom heeft Beverwijk het Schone Luchtakkoord ondertekend, waarmee Beverwijk zich heeft gecommitteerd aan de ambitie om de luchtkwaliteit permanent te verbeteren.

### **Participatie**

De zoekgebieden Tata en A9 zijn op 26 en 27 januari 2021 voorgelegd aan eigenaren, stakeholders en andere belanghebbenden. Met name in Wijk aan Zee ontbreekt het draagvlak voor (nog meer) windturbines in het zoekgebied Tata Noord. Veel is toe te schrijven aan de zorg rond leefbaarheid in de vorm van geluid en luchtkwaliteit. Na Windpark Ferrum en Windpark Spuisluis zou vanuit de RES Tata Noord volgen met vier windturbines. Hiermee wordt het dorp praktisch omsloten door windturbines. De inwoners vragen om meer onderzoek naar de oorzaken van de gezondheidsproblemen in het algemeen en meer specifiek naar milieueffecten van windturbines op hun leefomgeving.

Beverwijk wil de optie openhouden voor windturbines op de locatie Tata Noord, mits de potentiële effecten gedegen zijn onderzocht voordat plannen verder worden uitgewerkt. De reeds geplaatste windturbines kunnen hierbij de nodige informatie en inzichten verschaffen. De gemeente wil de inwoners van Wijk aan Zee actief betrekken bij dit onderzoek, om zo een transparant beeld te geven van wat er daadwerkelijk plaatsvindt. Mogelijk met de RES 2.0 is er dan meer duidelijkheid over de locatie Tata Noord. Parallel kan worden onderzocht of elders in de (deel)regio ruimte en/of alternatieve vormen van opwek van energie mogelijk zijn om aan de gestelde ambitie van 0,45 TWh te voldoen.



## 3.2 Bloemendaal

De dorpen Vogelenzang, Bennebroek, Aerdenhout, Overveen en Bloemendaal vormen samen de gemeente Bloemendaal. Bloemendaal kent veel natuur en beschermd natuurgebied en heeft geen industrie- en kantoorgebieden. Bloemendaal heeft ongeveer tienduizend woningen, waarvan een flink deel groot en vooroorlogs zijn, met een relatief hoog gas- en elektriciteitsverbruik.

Daarom zal de komende jaren de aandacht vooral gericht zijn op het verlagen van de energievraag door goede isolatie, een reductie van de energievraag door het toepassen van hybride warmtepompen en waar mogelijk het opwekken van elektriciteit of warmte op het eigen dak.

Bloemendaal heeft geen gemeentelijke doelen vastgesteld die verder gaan dan de landelijke afspraken, zoals de afspraak om in 2050 geen aardgas in de gebouwde omgeving meer te gebruiken. In de RES 1.0 worden geen locaties opgenomen voor grootschalige zonne-energie of windenergie. De kwaliteiten van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de binnenduinrand gaan niet samen met het opwekken van energie.



Ook de gemeente zelf neemt stappen. De openbare verlichting schakelt over naar led, en het in 2015 opgeleverde gemeentehuis betreft haar koude en warmte van een WKO-installatie. Verduurzamingsmogelijkheden van het maatschappelijke vastgoed wordt onderzocht. Qua mobiliteit ziet de gemeente een groeiende vraag naar publieke elektrische oplaadpunten, en faciliteert dit via het MRA-portal.

Trots is het bestuur op het in 2020 gereedgekomen zonnepark op haar twee parkeerterreinen bij het strand van Bloemendaal aan Zee, waardoor er geparkeerd kan worden onder een zonnedak dat stroom levert voor zeshonderd huishoudens. Ook zijn er laadpunten beschikbaar.

Veel inwoners nemen zelf al stappen en isoleren hun woning, rijden elektrisch en plaatsen zonnepanelen als dat kan. Dit zijn de voorlopers, en met hun hulp probeert de gemeente door middel van het platform [www.bloemendaalzetstappen.nl](http://www.bloemendaalzetstappen.nl) andere inwoners te enthousiasmeren om ook stappen te zetten, groot en klein. Goede en heldere communicatie hierover is essentieel.

De komende jaren blijft het dus zaak om de energetische schil van de woningen te verbeteren. De corporaties in Bloemendaal hebben al grotere stappen gemaakt en zijn al langer bezig om hun bezit op gemiddeld labelniveau B te brengen. Wat betreft de vervanging van aardgas in de gebouwde omgeving, sluiten we op voorhand geen bronnen of verwarmingstechniek uit. De toepassing van een warmtenet lijkt op dit moment vanuit financieel oogpunt niet voor de hand te liggen, al wordt de aanwezigheid van aardwarmte uit de diepe ondergrond op dit moment

onderzocht op de lijn Haarlem-Nijmegen. Uiterlijk 2021 stelt de gemeente de Transitievisie Warmte vast en gaan we richting geven aan de opgave.

Onder inwoners van Bloemendaal en daarbuiten is brede overeenstemming over het feit dat er in het open landschap van Bloemendaal, met onder meer het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, geen plek is voor windturbines en zonnevelden. Deze wens hebben het college en de raad overgenomen. Misschien wel daarom hebben we de verplichting om extra in te zetten op de opwekking van zonne-energie op daken, naast ook inzet op reductie van gasgebruik de komende jaren middels goede isolatie en hybride warmtepompen.

### 3.3 Haarlem

Haarlem wil een duurzame, sociale en toekomstbestendige stad zijn, die stappen zet in de richting van een circulaire economie en waarin iedereen kan meedoen. De gemeente staat open voor de kennis in de stad en wil de uitdagingen samen aangaan.

Haarlem wil in 2040 aardgasvrij zijn met de ambitie om in 2030 zo veel mogelijk elektriciteit lokaal en duurzaam op te wekken. Tijdens drie ateliers die in Haarlem zijn gehouden voor de RES kwamen veel ideeën naar boven om dit doel te halen. In de bijeenkomsten gingen inwoners, raadsleden, vertegenwoordigers van energiecoöperaties, corporaties, ondernemers, wijkraden, provincie, natuurverenigingen, Alliander en ProRail met elkaar in gesprek. De aanwezigen vonden dat kostenefficiënte plannen zo snel mogelijk moeten worden uitgevoerd. In de tussentijd kunnen plannen worden gemaakt om extra elektriciteit op te wekken en dat moet als een ontwerp-opgave gezien worden. Aanwezigen wilden zorgdragen voor het landschap en het behoud van plekken waar mensen tot rust komen. De verslagen van de ateliers staan [op de website van de energieregio NHZ](#).

De gemeente biedt Haarlemmers zo veel mogelijk duidelijkheid en informatie, zodat inwoners keuzen kunnen maken voor hun woning of onderneming tijdens een verbouwing, verhuizing, of bij het aanschaffen van apparatuur en installaties. Met de langlopende campagne 'Haarlem wordt steeds gasvrijer' inspireren we Haarlemmers om aan de slag te gaan.

Haarlem wil dat de energietransitie voor iedereen betaalbaar is; daar wordt hard aan gewerkt. De gemeente is solidair met mensen met een

lager inkomen; de voordelen moeten bij iedereen terechtkomen. Meerwijk is de eerste wijk waar een warmtenet wordt aangelegd. Verder steunt Haarlem wijkinitiatieven om gasvrij te worden. In het Ramplaankwartier zijn inwoners samen met de gemeente en TU Delft al ver in een gasvrije wijkoplossing.



Afbeelding: Energiebesparing in Haarlem

In het coalitieakkoord Duurzaam doen 2018-2022 en de Routekaart Haarlem Aardgasvrij 2040 staan de maatregelen waar de gemeente samen met de stad aan werkt:

#### *Warmtenetten met duurzame bronnen*

- Haarlem zet zich in voor warmtenetten met duurzame bronnen zoals geothermie, restwarmte uit datacenters en oppervlaktewater. Houtige biomassa als warmtebron wordt in Haarlem niet gebruikt.
- Haarlem co-creëert samen met inwoners en de TU Delft in het project SpaarGas in het Ramplaankwartier. De gasvrije oplossing in deze wijk wordt een bottom-upbuurtwarmtenet op zonne-energie. Ruim honderd wijkbewoners hebben al hun huisdossier ingevuld. Met vrijwilligers als straatcoaches wil de wijk alle woningen in kaart brengen.
- Aan de rand van Haarlem ligt het grote bedrijventerrein Waarderpolder. Haarlem onderzoekt of de bedrijven daar gezamenlijk gebruik kunnen maken van een warmtenet.
- Haarlem kijkt naar de toekomst en kiest voor innovatieve oplossingen. Zo onderzoekt de gemeente samen met het waterschap de inzet van

biogas van de afvalwaterzuiveringsinstallatie en van warmte uit afvalwater.

### *Energiecoöperaties*

- Haarlem heeft een lange geschiedenis van duurzame wijkinitiatieven. Verschillende energiecoöperaties zorgen voor collectieve zonnestroom. Met acht collectieve zonnestroomdaken in de stad kunnen Haarlemmers die geen zonnepanelen op eigen dak kunnen plaatsen, toch duurzame stroom gebruiken. De koepelcoöperatie Kennemer Kracht beheert de collectieve zonnestroomdaken namens de energiecoöperaties, zodat de coöperaties niet zelf het wiel opnieuw hoeven uit te vinden.

### *Energiebesparing*

- Met de woningcorporaties Elan Wonen, Ymere en Pré Wonen maakt de gemeente prestatieafspraken over de verduurzaming van huurwoningen. Met deze woningcorporaties is bijvoorbeeld ook een samenwerkingsovereenkomst ondertekend om gezamenlijk het warmtenet in Meerwijk te realiseren.
- De gemeente Haarlem zet samen met de woningcorporaties energiecoaches in die Haarlemmers helpen om energiekosten te besparen. De energiecoach is gratis en geeft de bewoner tijdens een bezoek een bespaaradvies op maat, waarmee de bewoner veel energie én geld kan besparen.
- In de wijk Garenkokerskwartier zorgt een wijkinitiatief voor verduurzaming van woningen tegelijkertijd met het groot onderhoud. Met het buurtonderhoudsplan kunnen buurtgenoten collectieve maatregelen nemen als de woning daar aan toe is.
- Bewoners van flats en Verenigingen van Eigenaren (VvE's) krijgen advies over energiebesparing. De gemeente organiseert daarom regelmatig bijeenkomsten waar Haarlemmers zich kunnen informeren over recente ontwikkeling rondom de verduurzamingsmogelijkheden van VvE's.
- Haarlem biedt woningen van na 1995 een oplossing om aardgasvrij te worden. Een samenwerkingsverband van vakmensen uit Haarlem stelt een aantrekkelijk bod voor deze inwoners samen. We starten met een pilot in de wijk Schoolnaer.
- Haarlem is een stad met vele oude woningen en monumenten. In Haarlem is aandacht voor het verduurzamen van deze historische woningen waarbij de uitvoerders rekening houden met de bouwkundige staat van het gebouw en de zorg voor het monument. Verschillende monumenten zijn al vergaand verduurzaamd of aardgasvrij.

### *Elektrische opwekking*

Haarlem heeft de ambitie om in 2030 zo veel mogelijk (circa 750 TJ) elektriciteit lokaal en duurzaam op te wekken. In de ateliers spraken de deelnemers over de kansen die er in Haarlem zijn om dit doel te halen:

- De grote daken in Haarlem kunnen beter benut worden voor zonnepanelen.
- In Haarlem staan vier windturbines op Schoteroog al langere tijd stil omdat deze niet meer te maken zijn. Samen met de eigenaar van de turbines kijkt de gemeente naar de mogelijkheden om deze te vervangen. De regelgeving van Schiphol staat het toe om de vier windturbines te vervangen voor één grotere turbine.
- Haarlem onderzoekt de mogelijkheden om in lijn met de windturbines op Schoteroog extra windturbines te plaatsen langs het bedrijventerrein Waarderpolder.
- Onlangs werd het achtste collectieve zonnestroomdak in gebruik genomen. Deze voortvarende aanpak van zonnestroomdaken blijven we stimuleren.
- Haarlem onderzoekt onder welke voorwaarden zonnepanelen in het beschermd stadsgezicht toegestaan kunnen worden.
- Haarlem zet zich in om versneld uitvoering te geven aan zonnepanelen op daken van huurwoningen en maatschappelijk vastgoed.
- Haarlem ziet kansen voor zonnepanelen langs infrastructuur zoals het spoor, in de spoordriehoek en langs de Westelijke Randweg.
- In en om de stad zijn er mogelijkheden voor zonnepanelen op parkeerterreinen, op Schoteroog en op het water van de plassen in Schalkwijk. De mogelijkheden worden samen met de omgeving onderzocht.
- Buiten het stedelijk gebied - aan de oostkant van Haarlem - worden de kansen onderzocht voor de combinatie tussen opwekmogelijkheden, recreatie, ecologie en erfgoed.

### **Actieplan Schone Energie**

In het Actieplan Schone Energie heeft Haarlem de kansen die voortgekomen zijn uit de concept-RES concreet gemaakt en daarmee is de opgave in beeld gebracht. Er staan drie actielijnen omschreven die laten zien hoe duurzame energie in Haarlem opgewekt kan worden. De meeste opwek (43 procent) is te realiseren door zo veel mogelijk daken van huizen zonne-energie te laten opwekken. Veel Haarlemmers plaatsen al zonnepanelen en de gemeente stimuleert dit. Daarnaast gaat het om de daken van utiliteitsgebouwen (23 procent) en openbareruimteprojecten in en rondom de stad (34 procent). De gemeente gaat de komende vier jaar 34 eigen panden verduurzamen, onder andere door zonnepanelen te

plaatsen. De gemeente helpt ook andere gebouweigenaren door inzichtelijk te maken of en op welke manier opwek mogelijk is. Voor projecten in de openbare ruimte faciliteert de gemeente initiatiefnemers die een project willen realiseren in de zoekgebieden van de RES. Daarbij is er aandacht voor natuurpositieve ontwikkelingen.

### **Van concept-RES naar RES 1.0**

Na publicatie van de concept-RES konden betrokkenen en volksvertegenwoordigers hierop reageren. De uitkomsten van de digitale consultatie en de wensen en bedenkingen zijn samengebracht in de reactienota Op weg naar RES 1.0. In de gemeente Haarlem is onder meer aandacht gevraagd om zorgvuldig om te gaan met natuurgebieden, draagvlak en lokaal eigendom en vooral in te zetten op bewezen technieken.

### **Concretiseren RES**

Bij de concretisering van de RES-zoekgebieden heeft Haarlem zich in eerste instantie gericht op de zogenoemde 'specifieke zoekgebieden'. De gemeente heeft samen met lokale stakeholders het gesprek gevoerd over de mogelijkheden voor zon en wind op Schoteroog. Voor de twee initiatiefnemers op Schoteroog heeft dit veel opgeleverd en zij gaan verder met het uitwerken van hun initiatief. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd om te verkennen of drijvende zonnepanelen op de plassen van Schalkwijk mogelijk zijn. Zonnepanelen op water leek onder de stakeholders voorlopig geen goed idee. De gemeente zal dit nader verkennen in de RES 2.0.

## **3.4 Heemskerk**

Heemskerk staat bekend als een duurzame en sociale gemeente. Gemeente en inwoners hebben daar samen hard aan gewerkt en doen dat nog steeds. Duurzaamheid blijft in Heemskerk de komende jaren een belangrijk thema. Door in te zetten op duurzame energie, een circulaire economie, een groen Heemskerk en schone mobiliteit, kan Heemskerk zich duurzaam ontwikkelen en haar eigen kracht en waarden behouden. Werken aan een duurzaam Heemskerk is een taak die Heemskerk samen met de inwoners, het bedrijfsleven en andere betrokkenen oppakt. De gemeente wil hierin een verbindende en richtinggevende rol spelen.





### **Werken aan een duurzamer Heemskerk**

De gemeente Heemskerk geeft het goede voorbeeld als het gaat om energietransitie, duurzame gebouwen en gebruik van voertuigen op duurzame brandstoffen. De gemeente is het kennisloket voor inwoners en bedrijven. Als de gemeente de kennis niet zelf heeft, gaat ze als partner mee op zoek naar de informatie. Heemskerk wil met bedrijven die innovatieve ideeën op het gebied van duurzaamheid hebben op zoek gaan naar subsidiemogelijkheden op provinciaal, landelijk en Europees niveau. Bij alle bouwprojecten wordt aan duurzaamheid en energietransitie een prominente rol gegeven. Algemeen uitgangspunt is het achterlaten van een goede en gezonde leefomgeving voor alle volgende generaties.

### **Energiezuinig en energiebesparend gedrag is vanzelfsprekend**

In de visie voor een duurzame energievoorziening is energiezuinig en energiebesparend gedrag van inwoners, bedrijven én gemeente vanzelfsprekend en is alle bebouwing energiezuinig of zelfs energieproducerend. De energietransitie raakt alle facetten van de werkgebieden waar de gemeente een rol heeft. Voor de overgang naar een aardgasvrije toekomst werkt de gemeente aan een Transitievisie Warmte, waarna met belanghebbenden de zogenoemde wijkuitvoeringsplannen worden gemaakt. Toekomstbestendigheid voor de veranderende woonvraag biedt veel kansen om tegelijkertijd ook andere verduurzamingsmaatregelen door te voeren en daarmee bij te dragen aan de energietransitie. Met onder meer het regionale energiebesparingsprogramma wordt veel aandacht besteed aan de gebouwde omgeving. Steeds meer inwoners willen zelf ook aan de slag.

Het verduurzamen van woningen wordt gestimuleerd, bijvoorbeeld via informatieacties en collectieve inkoopacties. Zo is in de gemeente Heemskerk de jaarlijkse zonnepanelenactie voor inwoners een succes gebleken. De energiecoöperatie Eco Heemskerk heeft met het project Duurzamer Wonen inmiddels al veel inwoners van de gemeente Heemskerk energieadvies gegeven. Met Duurzaam Bouwloket wordt ook samengewerkt bij activiteiten onder andere gericht op de reductie van het energieverbruik.

De vereniging GreenBiz IJmond faciliteert ondernemers, met ondersteuning van de Omgevingsdienst IJmond, bij het verduurzamen van individuele bedrijven en bedrijventerreinen. Met de GreenBiz Green Deal zetten ondernemers gevestigd op de bedrijventerreinen De Trompet en De Houtwegen/Waterwegen gezamenlijk stappen om de energietransitie te versnellen. Het programma IJmond Bereikbaar helpt bedrijven op het gebied van duurzame en slimme mobiliteit. Zo wordt er onder meer samengewerkt aan bereikbaarheid, goede infrastructuur en schoner vervoer voor mensen en goederen.

### **Regionale Energiestrategie in Heemskerk**

Het besef dat fossiele energiebronnen eindig zijn en het gebruik ervan klimaatverandering tot gevolg heeft, is breed aanwezig in de samenleving. In de lijn van het internationale Klimaatakkoord van Parijs verandert de energievoorziening de komende decennia ingrijpend. Een drastische reductie van het gebruik van fossiele energie en een transitie naar duurzame energiebronnen is noodzakelijk. Waar liggen kansen en mogelijkheden om in Heemskerk energie op te wekken en te besparen? Daar wil de gemeente haar inwoners en ondernemers nadrukkelijk bij betrekken. Om zo belangrijke input te krijgen en tegelijkertijd draagvlak te creëren.

### **Lokaal atelier Heemskerk**

In Heemskerk hebben zo'n veertig mensen meegepraat tijdens de bijeenkomst over de Regionale Energiestrategie in januari 2020. Inwoners, raadsleden, leden van Eco Heemskerk en de klankbordgroep energie en een enkele ondernemer reageerden op de drie scenario's. De Heemskerkse deelnemers hebben voorkeur voor zon op grote daken, op parkeerterreinen en geluidschermen. En voor zon en wind op en rond industrieterreinen. De meeste deelnemers waren tegen zon en wind in natuurgebieden en op cultureel erfgoed, zoals de Stelling van Amsterdam en de Oer IJ-dijken. Het verslag vindt u [op de website van energieregio NHZ](#).

### **Van concept-RES naar RES 1.0**

Na publicatie van de concept-RES konden betrokkenen en volksvertegenwoordigers hierop reageren. De uitkomsten van de digitale consultatie en de wensen en bedenkingen zijn samengebracht in de reactienota Op weg naar RES 1.0. In de gemeente Heemskerk is onder meer aandacht gevraagd en erkend voor participatie, draagvlak en lokaal eigendom.

### **Samenwerken in regionaal verband**

Bij de concretisering van de RES-zoekgebieden richten de IJmond-gemeenten zich in eerste instantie op de zogenoemde benoemde zoekgebieden voor 'zon en wind'. Voor de gemeente Heemskerk betreft dat Tata Steel en de A9. De gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen hebben hierbij de handen ineengeslagen, met ondersteuning van bureau TAUW als onderdeel van een adviserend consortium. In het najaar van 2020 en januari van 2021 heeft TAUW een studie verricht naar de ruimtelijke uitgangspunten (onder andere de geldende restricties veiligheid en geluid en aanwezige landschaps- en natuurwaarden) en mogelijke ontwerpvarianten voor wind en zon in deze zoekgebieden. In januari heeft een sessie hierover met stakeholders en een sessie met (vertegenwoordigers van) inwoners en lokale ondernemers plaatsgevonden. Participatie in dit stadium werd belangrijk gevonden. Ondanks de zorgen die zijn geuit werd het gesprek hierover en het delen van informatie gewaardeerd.

In de gezamenlijke bijeenkomst van de gemeenten Beverwijk, Velsen en Heemskerk zijn bij de optie voor windturbines op het noordelijk terrein van Tata Steel zorgen geuit over de potentiële effecten op gezondheid en leefomgeving. Dit moet worden onderzocht. Daarnaast spelen onder meer nog de landschappelijke inpassing, ruimtelijke aspecten (bijvoorbeeld ten aanzien van ondergrondse leidingen zoals het waterleidingnetwerk) en ontwikkelingen in het gebied. Voor het zoekgebied A9 betreft dit op basis van deze eerste verkenning enkele gebieden voor zon in de gemeente Heemskerk, waarvoor ook geldt dat verder onderzoek noodzakelijk is om een integrale afweging te maken. Vanwege het belang om de zoekgebieden langs de A9 met elkaar in verband te brengen en het maken van regionale afspraken, heeft de provincie hierbij een coördinerende rol op zich genomen.

Met de aandacht in de IJmond in eerste instantie op de zoekgebieden Tata Steel en de A9, is in deze fase nog niet gekeken naar de zogenoemde generieke bouwstenen zoals zon op parkeerplaatsen en op grote daken. Uiteraard wil de gemeente deze mogelijkheden verder verkennen, met

daarbij ook oog voor de ervaringen die andere gemeenten in de (deel)regio hiermee hebben opgedaan. Nadere informatie over de zoekgebieden Tata Steel en A9 is opgenomen in het gebiedspaspoort [[invoegen verwijzing](#)].

## 3.5 Heemstede

### **Ambitie gemeente Heemstede**

Heemstede kenmerkt zich als een compacte, bebouwde gemeente met een groot aantal landgoederen en groene gebieden. Dit vraagt voor de ruimtelijke inpassing van de energietransitie veel creativiteit. Voor de opwek van duurzame energie wordt vanuit de RES in Heemstede met name ingezet op zon op daken en parkeerplaatsen. Als het gaat om de warmtetransitie onderzoekt Heemstede welke alternatieven er zijn voor aardgas in de gebouwde omgeving. Dit doen we samen met andere gemeenten, de provincie, netbeheerders en overige relevante belanghebbenden.

### **Wat willen we bereiken?**

Heemstede stelt alles in het werk om klimaatneutraal te zijn als het gaat om de gemeentelijke organisatie - inclusief de gemeentelijke gebouwen en scholen - en daarmee een voorbeeld te zijn. Circulair bouwen is daarnaast belangrijk, om bij te dragen aan de CO<sub>2</sub>-reductie. Besparen in gebruik van energie bij de openbare verlichting en verkeerregelinstallaties draagt eveneens bij aan CO<sub>2</sub>-reductie en is een onderdeel van de energietransitie. Daarnaast stimuleert de gemeente ook inwoners en ondernemers om energie te besparen door zowel kleine als grote maatregelen. Dit doen we samen met HeemSteeds Duurzamer en het Duurzaam Bouwloket. Inwoners en ondernemers worden over de energietransitie, de mogelijkheden en de beschikbare maatregelen geïnformeerd via de website 'Wij Maken Heemstede', de sociale media en de (lokale) kranten.



### **Wat gebeurt er al aan energieopwekking in Heemstede?**

Er zijn zeven zonne-energiecoöperaties in Heemstede, verenigd onder Zon op Heemstede. Tevens staan er inwoners op de 'wachlijst' om met elkaar op een nog te vinden geschikt dak ook een zonne-energiecoöperatie op te zetten. De gemeente blijft eigenaren van daken stimuleren hun dak ter beschikking te stellen. Daarnaast is een groot deel van de gemeentelijke daken voorzien van zonne-energie. Ook scholen en sportverenigingen onderzoeken de mogelijkheden voor zonne-energie-installaties of hebben deze al gerealiseerd en zetten zich in voor verduurzaming van hun organisatie.

De eerste energieverkenningen naar restwarmte uit rioolwater (riothermie) en restwarmte uit de transportwaterleiding (aquathermie) worden uitgevoerd. Alle potentiële alternatieve bronnen komen gaandeweg in beeld en deze worden opgenomen in de Regionale Structuur Warmte in de RES. De twee nieuwgebouwde projecten Slottuin en Spaarnelicht in Heemstede zijn aardgasloos, nog voor de verplichting van aardgasvrije nieuwbouw.

Naast de transitie naar duurzame energiebronnen zet Heemstede in op energiebesparing. Bij het adviseren en uitvoeren van maatregelen voor energiebesparing en het realiseren van een aardgasvrije woning wordt actief gebruikgemaakt van lokale coöperaties zoals HeemSteeds Duurzamer en Zon op Heemstede en het online energieloket van de gemeente, het Duurzaam Bouwloket. Vanuit de Rijksoverheid zijn middelen beschikbaar gesteld om inwoners te stimuleren hun woning te verduurzamen en energie te besparen. Bij een aantal bedrijven zijn inmiddels energiescans uitgevoerd om ook de ondernemers te motiveren energie te besparen en te verduurzamen.

## **De gemeente Heemstede en de bijdrage aan de RES**

In Heemstede zetten we met name in op zon op grote daken en zon op parkeerplaatsen. Dit past bij de gebouwde omgeving van Heemstede en is de bijdrage die we kunnen leveren aan de RES. We zijn gestart met het in beeld brengen van de parkeerplaatsen en de kansen en potentie voor het opwekken van energie. Nadrukkelijk betrekken wij omwonenden en lokale ondernemers om bij voorkeur lokaal eigendom van de zonne-energie te realiseren.

Daarnaast zetten we in op het stimuleren van zon op grote daken zoals bij sportaccommodaties, scholen en ondernemers. Tegelijkertijd blijven we regionaal samenwerken om de zoeklocaties zoals opgenomen in de RES te concretiseren. Hierbij houden we rekening met regionale belangen en maken we gebruik van de regionale slagkracht. Over het gebruik van alternatieve warmtebronnen worden waar mogelijk op regionale schaal afspraken gemaakt.

In de reactienota is vanuit Heemstede gevraagd om inwoners goed te (blijven) betrekken bij de RES en de energietransitie. Via de lokale media en de website 'Wij Maken Heemstede' worden inwoners zo veel mogelijk geïnformeerd over de energietransitie. Inwoners wordt gevraagd om ook hun bijdrage te leveren door het isoleren van woningen en het opwekken van zonne-energie.

De RES biedt ook kansen om op regionaal niveau samen stappen te zetten in de energietransitie. Ook na het vaststellen van de RES 1.0 blijven we samenwerken met de regio en met andere relevante partijen zoals ProRail, Stedin, Waternet en dergelijke.

In deze RES 1.0 is in katernen opgenomen welke afspraken aan de diverse thematafels zijn gemaakt over bijvoorbeeld warmte uit water, participatie, innovatie, energie-infrastructuur en ruimtelijke samenhang. Heemstede draagt bij aan deze thematafels en werkt aan het uitvoeren van afspraken die hierin worden gemaakt om zo te blijven bijdragen aan de energietransitie.

Deze RES 1.0 is ook voor Heemstede het resultaat van een langdurige samenwerking met buurgemeenten, netbeheerders, energieleveranciers, waterschappen, ProRail, provincie, lokale coöperaties en dergelijke om in de komende tien jaar in te zetten op maximale duurzame opwek van zonne-energie en windenergie.

## 3.6 Velsen

### **RES Velsen, tussen rauwe energie en stille zonneweide**

Velsen kenmerkt zich door een grote ruimtelijke en landschappelijke diversiteit. Het industriële, bedrijvige en maritieme karakter, stedelijk IJmuiden, de rauwe kust. Maar ook prachtige oude dorpskernen, lieflijke landgoederen en de stilte van het Nationaal Park, waar het ruisen van de wind door het bos hooguit wordt overstemd door dat van de zee.

### **Ambitie**

Het huidige raadsakkoord en het collegeprogramma 2019 – 2022 van Velsen bevatten logischerwijs een breed palet aan ambities, gericht op een samenleving die al even divers is als de gemeente zelf. De doelstellingen van college en raad op het domein van de energietransitie en verduurzaming vragen om maatwerk. Zij sluiten vanzelfsprekend aan bij de landelijke doelstellingen maar gaan op een aantal punten ook verder. Denk aan innovatieve en succesvolle projecten met riothermie, green-dealprojecten, Velsen als *offshore-wind*-gemeente, de uitvoering van een lokaal klimaatakkoord en het CO<sub>2</sub>-reductieplan voor de gemeentelijke organisatie.

De kernboodschap van Velsen is dat zij op weg is naar een duurzame, klimaatneutrale gemeente. We gaan anders om met energie en houden rekening met klimaatverandering in een circulaire economie vol economische kansen. We consumeren anders en minder, denken na over schoon vervoer en hergebruiken materialen. Verandering bereiken we samen met inwoners, instellingen en ondernemers. Iedereen draagt bij en de gemeente geeft het goede voorbeeld, verbindt en wijst de weg.

Met als doel de noodzakelijke samenwerking te bevorderen en het proces van de energietransitie te versnellen werkt Velsen aan het opstellen van een Lokaal Klimaatakkoord. In de eerste helft van 2021 zal dit platform worden gepresenteerd.

Binnen het akkoord wordt een jaarlijkse CO<sub>2</sub>-reductiecyclus opgenomen die de CO<sub>2</sub>-afname van de gehele gemeente jaarlijks zichtbaar maakt. Het lokaal klimaatakkoord Duurzaam Velsen is een verzameling van lopende en nieuwe initiatieven van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties die het verbruik van aardgas, elektriciteit en brandstof voor vervoer in de samenleving vermindert en verduurzaamt. Samen vormt het een dynamisch en groeiend akkoord dat leidt tot 49% CO<sub>2</sub>-reductie in 2030. Het delen van kennis en ervaring zorgt voor versnelling.

De voortgang door de CO<sub>2</sub>-uitstoot van de gemeente Velsen wordt op de volgende thema's gemeten:  
industrie, gebouwde omgeving en verkeer en vervoer en jaarlijks zichtbaar gemaakt jaarlijks via een CO<sub>2</sub>-monitor.

De doelstellingen van Crown Van Gelder, Tata Steel en Vattenfall op het gebied van CO<sub>2</sub>-reductie vallen buiten dit Lokale Klimaatakkoord. De realisatie van die ambities lopen via de zogenaamde industrietafel van het Nationale Klimaatakkoord. Via het samenwerkingsverband NZKG (Noordzeekanaalgebied) is Velsen betrokken bij dit proces.

### **Wat gebeurt er al?**

Naast de ambitie binnen de RES en de projecten zoals hiervoor genoemd, ondersteunen we als gemeente vanuit het gemeentelijke programma Klimaat en Duurzaamheid een groot aantal projecten en initiatieven om onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties te ondersteunen bij het realiseren van hun ambities op het gebied van CO<sub>2</sub>-reductie. Hierbij werken we samen met bijvoorbeeld de energiecoöperatie Energiek Velsen en de omgevingsdienst ODIJmond. Denk bijvoorbeeld aan GreenBizz, het Duurzaam Bouwloket en allerlei subsidieprojecten op het gebied van energiebesparing.

Op het gebied van grootschalige opwek zijn er in het najaar van 2020 drie windturbines geopend aan de westzijde van het Tata Steel-terrein. Ook is er een vergunning afgegeven voor zes windturbines op de spuisluis.

Daarnaast lopen er binnen de gemeente Velsen nu al verschillende innovatieve projecten op het gebied van rio- en aquathermie. Hierbij zijn ook al concrete resultaten geboekt; zo wordt bijvoorbeeld de nieuwbouwvleugel van het Vellesan College uit IJmuiden gasloos verwarmd met uit afvalwater teruggewonnen warmte (riothermie).

### **De gemeente en de RES**

De Regionale Energiestrategie is een belangrijk traject om inhoud te geven aan de energietransitie en daarmee aan de vermindering van de CO<sub>2</sub>-uitstoot. De genoemde diversiteit van Velsen biedt goede kansen voor duurzame opwekking van energie, maar vraagt tegelijkertijd om een zeer zorgvuldige ruimtelijk-maatschappelijke afweging. Lang niet elke mogelijkheid is ook wenselijk. De ruimte in onze deelregio en in IJmond in het bijzonder staat onder druk vanwege alle ambities. Dit vraagt om een zorgvuldig samenspel met de inwoners, lokale bedrijven en overige betrokken partijen. De invulling van elk zoekgebied is maatwerk. Bij het



realiseren van de grootschalige duurzame opwek binnen deze zoekgebieden is de ambitie 50 procent lokaal eigendom. Lokaal eigendom kan een belangrijke bijdrage leveren aan het noodzakelijke draagvlak.

Vanuit de notie dat de RES 1.0 tot doel heeft een grote eerste slag in de energietransitie te maken - maar dat er bij het maken van de keuzes van nu rekening gehouden moet worden met snel veranderende technologie (RES 2.0 en verder) - ziet Velsen goede kansen voor:

- Het stimuleren en realiseren van zon op daken. Binnen Velsen is er een groot potentieel aan mogelijkheden. In samenwerking met energiecoöperaties, woningcorporaties en het bedrijfsleven wordt gewerkt aan een groot aantal initiatieven en zijn al aansprekende resultaten geboekt. Dat geldt ook voor het eigen gemeentelijke vastgoed (voorbeeldfunctie gemeente).
- Het realiseren van zonnepanelen langs infrastructuur, met name de snelwegen A9 en A22 (bijvoorbeeld in combinatie met geluidschermen) en zonnepanelen langs het spoor met inachtneming van ecologie en bomen.
- Het realiseren van zonnepanelen op grote parkeerplaatsen, bijvoorbeeld die aan de kust.
- Het realiseren van zonnepanelen in combinatie met windturbines in lijnopstellingen.
- Ruimte voor het realiseren van windturbines in lijnopstellingen langs de industrie aan de noordzijde van het Noordzeekanaal, de IJmond en de Reindersweg (deels reeds gerealiseerd of in aanbouw); windturbines in lijnopstelling langs de A22 (ten noorden en zuiden van het Noordzeekanaal).
- Solitaire windturbines op het Tata-terrein.



Vanuit de eerdergenoemde ruimtelijke diversiteit ziet Velsen geen mogelijkheden voor:

- (Iconische) windturbines bij de pieren.
- Windturbines en zonnepanelen in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.
- Windturbines (zowel solitair als in lijn) en zonnepanelen in de bestaande groenstructuren van de gemeente, zoals gedefinieerd in het Groenstructuurplan. Bijvoorbeeld in de ruimte tussen de kernen of op de (beperkte) agrarische grond of grasland.

### **Van concept-RES naar RES 1.0**

Na publicatie van de concept-RES konden belanghebbenden en volksvertegenwoordigers hierop reageren. De uitkomsten van de digitale consultatie en de wensen en bedenkingen zijn samengebracht in de reactienota Op weg naar RES 1.0. In de gemeente Velsen is onder meer aandacht gevraagd voor innovatieve technieken als aqua- en geothermie en is recreatieschap Spaarnwoude toegevoegd als zoekgebied.

### **Samenwerken in regionaal verband**

Bij de concretisering van de RES-zoekgebieden richten de IJmond-gemeenten zich in eerste instantie op de zogenoemde 'complexe zoekgebieden'. Voor de gemeente Velsen betreft dat Tata Steel, het Noordzeekanaalgebied, recreatieschap Spaarnwoude en de A9. De gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen werken hierin nauw samen, met in het proces aandacht voor het verkrijgen van een zo breed mogelijk draagvlak.

Vanwege het belang om de zoekgebieden langs de A9 met elkaar in verband te brengen en het maken van regionale afspraken, neemt de provincie een coördinerende rol op zich.

Onderzoeksbureau TAUW heeft in het najaar van 2020 en januari van 2021 in opdracht van de IJmond gemeenten een studie verricht naar de ruimtelijke uitgangspunten (o.a. de geldende restricties veiligheid en geluid en aanwezige landschaps- en natuurwaarden) en mogelijke ontwerpvarianten voor wind en zon in deze zoekgebieden.

Nadere informatie over de zoekgebieden Tata Steel en A9/NZK/Spaarnwoude is opgenomen in het gebiedspaspoort.

### **Participatie**

In januari 2021 zijn in eerste sessies de resultaten gepresenteerd aan stakeholders, (vertegenwoordigers van) inwoners, energiecoöperaties en lokale ondernemers. Dit initiatief werd gewaardeerd door de deelnemers. Er was ruimte voor het delen van informatie, het voeren van discussie en het delen van zorgen (over bijvoorbeeld gezondheid en leefbaarheid).

Zoals eerder benoemd zijn in deze studie voornamelijk de ruimtelijke aspecten meegenomen, om te komen tot mogelijke locaties voor het mogelijk plaatsen van windturbines of zonnepanelen. Deze uitkomsten zijn een eerste verkenning. Er zijn nog veel zaken die afgewogen moeten worden, zoals maatschappelijke belangen, impact op de gezondheid, technische aspecten, landschappelijke inpassing en belangen van grondeigenaren. Deze onderwerpen worden zorgvuldig meegenomen in het vervolgproces. Participatie blijft daarbij een continu proces.

### **Generieke zoekgebieden**

In deze fase is nog niet gekeken naar de zogenoemde generieke zoekgebieden binnen de IJmond zoals zon op parkeerplaatsen en grote daken. Richting de RES 2.0 gaat de gemeente deze mogelijkheden verder verkennen, daarbij worden de ervaringen van de overige gemeenten binnen de deelregio IJmond & Zuid-Kennemerland meegenomen.

## **3.7 Zandvoort**

Zandvoort is een kleine gemeente met grote kwaliteiten: het strand, het dorp, de duinen en het circuit. Jaarlijks komen meer dan 5 miljoen bezoekers met plezier naar onze gemeente. Om deze kwaliteiten ook in de toekomst te behouden, willen we en moeten we stappen ondernemen.

De duurzame ambities van Zandvoort zijn realistisch en haalbaar. De gemeente biedt haar bewoners en bedrijven concreet handelingsperspectief en geeft daarbij zelf het goede voorbeeld.

### **Zon en wind**

Zandvoort heeft als kustplaats veel aanbod van wind- en zonuren, maar een beperkt oppervlak om duurzame energie op te wekken. Zandvoort is niet alleen omringd door het prachtige duinlandschap en de Noordzee, maar heeft ook te maken met diverse andere beschermde gebieden, zoals drinkwaterbeschermingszones, aardkundige monumenten en de zeekering. Hierdoor kan Zandvoort op haar grondgebied niet voldoende energie produceren om in haar eigen behoefte te voorzien. De kwaliteiten van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de Amsterdamse Waterleidingduinen gaan niet samen met het opwekken van energie. De gemeenteraad is unaniem in haar wens om het duingebied te vrijwaren van wind- en zonne-energie.

Zandvoort zet voor energieopwekking vooral in op zonnepanelen op grote daken en dubbel ruimtegebruik van grote parkeerterreinen, mits daar voldoende draagvlak voor is bij haar bewoners en dit landschappelijk ingepast kan worden. Onze bewoners moeten kunnen profiteren van lokale opwekking. De ambitie uit het Klimaatakkoord om te streven naar 50 procent lokaal eigendom sluit hier goed op aan.

De mogelijkheden voor (diepe) geothermie zijn nog onvoldoende bekend, maar lijken in de regio wel kansrijk. Deze kansen onderzoekt de gemeente samen met de regio en de provincie Noord-Holland. Op termijn biedt energie uit de Noordzee wellicht mogelijkheden voor onze kustgemeente.

### **Gebouwde omgeving**

Op daken van woningen en bedrijven is nog veel ruimte voor het opwekken van zonne-energie, maar het klimaat van Zandvoort stelt hoge eisen aan gebruikte materialen. Prioriteit voor bestaande gebouwen is het verminderen van de energievraag door isolatie. Zandvoort kent veel naoorlogse woningen met 'slechte' energielabels. Daarnaast zijn er meer dan honderd Rijks- en gemeentelijke monumenten die om maatwerk vragen. Vanzelfsprekend wordt nieuwbouw in onze gemeente zonder aardgas aansluiting gerealiseerd.

De gemeente adviseert haar bewoners en bedrijven over energiebesparing. Daarvoor maakt zij gebruik van de expertise van het Duurzaam Bouwloket en de Omgevingsdienst IJmond. Hierbij wordt in eerste instantie de

nadruk gelegd op zogeheten *no regret*-maatregelen (zoals isolatie en zonnepanelen) voordat er meer informatie is over beschikbare warmtebronnen en mogelijke collectieve oplossingen. In Zandvoort zijn veel flatgebouwen. In de dorpskern staan woningen dicht op elkaar, in Bentveld juist niet.

In de dorpskern behoort een warmtenet met (middel)hoge temperatuur tot een van de oplossingsrichtingen. In gebieden met lagere dichtheden, zoals Bentveld, zal een warmtenet niet rendabel zijn. In Zandvoort zijn al twee kleine warmtenetten aangesloten op nieuwe woningen, waarvan één wordt gevoed door een gasgestookte WKK en de ander door een WKO-installatie.

## **2050**

In 2050 wonen en werken we in een energieneutrale omgeving door ons energieverbruik te verminderen en meer duurzame energie op te wekken. De gemeente geeft hierbij de komende jaren het goede voorbeeld met het maatschappelijke vastgoed. Bewoners verwachten dit ook van hun gemeente. Zandvoort levert een bijdrage aan de landelijke doelstellingen van energiebesparing en duurzame energieopwekking zoals vastgelegd in de Klimaatwet en het Klimaatakkoord.

Voor Zandvoort is het belangrijk om in te zetten op een circulaire economie waarin minder wordt weggegooid en meer wordt hergebruikt. Stap voor stap verduurzamen we onze afvalinzameling: steeds meer en betere scheiding aan de bron en hergebruiken wat hergebruikt kan worden. Zandvoort is een badplaats die veel toeristen ontvangt. De gemeente wil het hun makkelijker maken afval tegen te gaan, in te zamelen en te scheiden. De uitstraling van een schone, groene en duurzame gemeente is aantrekkelijk voor inwoners en toeristen, juist ook voor toeristen die een langer verblijf overwegen. Zo houden we onze zee, duinen en stranden schoon en gaan wij verspilling tegen.

Zandvoort is in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust ingericht voor wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen, zoals bepaald in de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie. Met deze maatregelen versterken we een groene omgeving, en daarmee de biodiversiteit: de gemeente zorgt met haar partners voor droge voeten in een groene omgeving.

## **Waar zet Zandvoort op in?**

- Zandvoort stimuleert lokale initiatieven van bewoners en bedrijven.

- We bevorderen opwekking van duurzame energie en energiebesparing door ondersteuning van collectieve projecten, het stimuleren van zonne-energie op bedrijfsdaken en gezamenlijke inkoopacties van zonnepanelen en isolatiemaatregelen.
- Zandvoort onderzoekt samen met andere kustgemeenten mogelijkheden van opwekking van duurzame energie op en rondom het strand. Bijvoorbeeld door zonnepanelen of door thermische energie uit oppervlaktewater.
- We bevorderen energiebesparing bij ondernemers door advisering, inzet van dataloggers en toezicht en handhaving op energiebesparende maatregelen.
- Zandvoort bespaart energie met ledverlichting in de openbare verlichting (20 procent in 2020 ten opzichte van 2013; 50 procent in 2030).
- Hoe maakt Zandvoort haar eigen vastgoed energieneutraal? Daar doen we het komende jaar onderzoek naar.
- Zandvoort maakt – net zoals alle Nederlandse gemeenten – een tijdspad voor het gasvrij maken van wijken. Dit tijdspad is de Transitievisie Warmte (uiterlijk eind 2021) met daarbij wijkuitvoeringsplannen.
- Met de woningcorporaties maakt Zandvoort prestatieafspraken waarin duurzaamheidseisen worden opgenomen.
- Zandvoort biedt onafhankelijke informatie voor woningeigenaren over mogelijke energiebesparende maatregelen via onder andere het Duurzaam Bouwloket en spreekuren op locatie.
- In Zandvoort worden energicoaches ingezet voor energie- en geldbesparingsadvies voor huurders en bewoners met de laagste inkomens.
- Al bestaande instrumenten, zoals de Green Key voor accommodaties of de Green Deal voor zorginstellingen, worden actief bij ondernemers gepromoot.
- Grote evenementen, waaronder de Dutch Grand Prix, worden gestimuleerd om duurzame energie te gebruiken en energiebesparende maatregelen te nemen.



## 4. Zaanstreek/Waterland

### 4.1 Beemster

Het Klimaatakkoord dat eind vorig jaar mede door de VNG ondertekend is, maakt dat duurzame energieopwekking geen keuze meer is, maar een opgave waar alle gemeenten aan mee moeten werken. De gemeente Beemster doet dit ook, onder andere door invulling te geven aan een bijdrage aan de RES Noord-Holland Zuid.

De gemeente Beemster volgt wat betreft de duurzame opwekking van energie en reductie van CO<sub>2</sub> de landelijke ambities. Dit betekent dat in 2020 14 procent duurzame energie moet worden opgewekt, oplopend tot ten minste 49 procent in 2030, en (conform het Klimaatakkoord) 100 procent in 2050. Tegelijkertijd hebben de status van Unesco Werelderfgoed en de daarbij behorende (beschermde) waarden effect op de mogelijkheden die de gemeente Beemster heeft als het gaat om (lokale) duurzame energieopwekking. De gemeente Beemster wil de toepassing van zonne-energie bij particulieren, organisaties en bedrijven stimuleren en faciliteren, zonder dat de kernwaarden van het werelderfgoed worden aangetast. In de huidige regelgeving is het plaatsen van zonnepanelen op een dak vergunningsvrij als het aan bepaalde voorwaarden voldoet. Daarnaast zijn grondgebonden zonnepanelen volgens het vigerende bestemmingsplan en onder bepaalde voorwaarden binnen het bouwvlak toegestaan.

#### **Zon op agrarische daken**

De gemeente Beemster heeft samen met LTO (Land en Tuinbouworganisatie) en netbeheerder Liander een project gestart om het plaatsen van zonnepanelen op (agrarische) daken te faciliteren en te stimuleren. Knelpunt in de gemeente Beemster is de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk. In grote delen van Beemster is de netwerkcapaciteit onvoldoende. Daarom zal een deel van de ondernemers pas over circa drie jaar van start kunnen gaan.

In de gemeente Beemster geldt het beleid dat grondgebonden zonnepanelen zijn toegestaan binnen het agrarisch bouwvlak voor eigen gebruik. Daarbuiten zijn grondgebonden zonnepanelen vooralsnog niet toegestaan.

#### **Beemster aardgasvrij**



De nieuwbouw in de gemeente Beemster wordt sinds 1 juli 2017 aardgasvrij opgeleverd. Een project in de kern Zuidoostbeemster wordt aangesloten op het warmtenet van Stadsverwarming Purmerend, en de gemeente is voornemens ook een nieuwbouwproject in de kern Middenbeemster aan te sluiten op dit warmtenet.

### **Reductie energiegebruik**

De gemeente Beemster stimuleert energiezuinig gedrag bij inwoners, onder andere door energiebesparende maatregelen te subsidiëren. Hoe minder energie de gebouwen nodig hebben om te verwarmen, hoe minder er hoeft te worden opgewekt.

### **Bijdrage Beemster in de RES NHZ**

De Unesco Werelderfgoedstatus van de gemeente Beemster heeft effect op de mogelijkheden die de gemeente Beemster heeft om duurzame energie op te wekken. De gemeente Beemster ziet vooral potentie in het inzetten van (grote) daken voor de opwekking van duurzame energie. De gemeenteraad heeft daarnaast expliciet aangegeven dat zij van mening is dat binnen de regio NHZ, en zeker op het grondgebied van de gemeente Beemster, geen ruimte is voor kernenergie. Het zoekgebied voor wind langs de A7 is als gevolg van de wensen en bedenkingen geschrapt.

## **4.2 Edam-Volendam**

Wereldwijd is de energietransitie reeds jaren geleden in gang gezet. Gemeente Edam-Volendam heeft ervoor gekozen om hier proactief op in te spelen. Op 14 december 2017 heeft de gemeenteraad de Duurzaamheidsagenda Verantwoord Vooruit 2018-2022 vastgesteld. In deze agenda heeft de gemeente concrete ambities en doelen geformuleerd voor de korte en (middel)lange termijn op het gebied van energie, klimaatadaptatie, circulaire economie, duurzaam toerisme en de gemeentelijke organisatie. Gemeente Edam-Volendam committeert zich hierbij aan het landelijk streven naar een aardgasvrije en energieneutrale samenleving in 2050. Zij ambieert geen voortrekkersrol, maar wil lokale kansen benutten waar deze zich aandienen. De energietransitie biedt namelijk vele kansen, als we de beschikbare kennis en kunde weten te bundelen en te versterken. Dat vraagt om nieuwe en vruchtbare samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden. De transitie wordt zo meer dan alleen een verandering van energiebronnen; het wordt een (innovatief) proces dat de kracht van de Nederlandse economie en samenleving versterkt.

### **Het landschap als basis**

In het dichtbevolkte Nederland is open landschap een schaars goed. Niet alleen de omgang met de beperkte hoeveelheid groen, maar ook het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de natuur vormen een continue uitdaging. Dit is niet alleen een taak van de natuurbeheerders, maar eveneens van de (lokale) overheden, inwoners en bedrijven. Met diverse vormen van natuurbeleid, vaak gebaseerd op internationale richtlijnen, wordt de natuur beschermd en wordt gewerkt aan verbetering van de kwaliteit. Gemeente Edam-Volendam bestaat voor het grootste gedeelte uit landelijk agrarisch en natuurgebied waarvan een groot gedeelte de status Natura 2000 bezit. Het beheer en gebruik is voor een groot deel in handen van de agrarische sector en Staatsbosbeheer (SBB). In het huidige coalitieakkoord is vastgesteld dat genoemde partijen samen met de provincie, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en de gemeente een juiste balans moeten vinden tussen alle belangen die hierbij in het geding zijn, waaronder de energietransitie.

Via de wensen-en-bedenkingenprocedure op de concept-RES heeft de gemeenteraad aangegeven het realiseren van zonne- en windenergie op agrarische en natuurgronden niet opportuun te vinden. Het college sluit zich hier volledig bij aan. Het realiseren van zonneweides, windturbines en biomassacentrales (BMC) op agrarische, natuur- of uitgeefbare industriegronden zal geen ruimte krijgen op grondgebied van de gemeente. Dit zal worden meegenomen in het gemeentelijk beleid.

Alle wensen en bedenkingen ingebracht door de gemeenteraad zijn bovendien meegegeven aan het Nationaal Programma RES en het consortium van de RES Noord-Holland Zuid en meegenomen in het proces rondom de RES.

### **Kernwaarden in balans**

Gemeente Edam-Volendam onderschrijft de noodzaak om te komen tot een gemeentelijke en regionale bijdrage in de landelijke ambitie van 35 TWh. Het college heeft hierbij een realistisch en verantwoord pad voor ogen, waarbij de balans met andere kernwaarden (open landschap) en opgaven in de regio (bijvoorbeeld woningbouw) wordt gezocht. Deze balans is noodzakelijk voor draagvlak voor en maatschappelijke acceptatie van de opgave. In het RES-traject is dan ook de samenwerking gezocht met bestuurders, professionele stakeholders, maatschappelijke organisaties, energiecoöperaties, ondernemers, inwoners en andere belanghebbenden om een helder beeld te vormen van de kansen en

(on)mogelijkheden. De kernwaarden in stand houdend zal worden ingezet op alle daken vol zonnepanelen om deze potentie volledig te benutten.

### **Bijdrage RES-NHZ**

Tot 2030 wil gemeente Edam-Volendam de focus leggen op energiebesparing. Energie die niet verbruikt wordt hoeft immers ook niet te worden opgewekt. Daarnaast wil zij het aandeel 'zon op daken' maximaliseren om het 'prachtlandschap' te vrijwaren van ruimtelijke ontwikkelingen als zonneweiden en windturbines. Lokaal zien wij verder nog kansen in de stimulering van dubbel ruimtegebruik middels de realisatie van zonnestroomprojecten boven parkeerterreinen. Om deze ambities waar te kunnen maken heeft gemeente Edam-Volendam de volgende strategie voor ogen:

- Gemeente Edam-Volendam ondersteunt en faciliteert maatschappelijke initiatieven. Voorbeelden hiervan zijn de jaarlijkse 'regionale duurzaamheidsmarkt' en de postcoderoosstichting 'Zon op Edam Volendam'. Voorts worden particuliere woningeigenaren middels collectieve inkoopacties verleid om het energieverbruik te reduceren of duurzaam op te wekken. De gemeente neemt haar voorbeeldfunctie in dit kader serieus. Inmiddels is circa 50 procent van de openbare verlichting 'ver-led', wordt het wagenpark geëlektrificeerd en zijn zes gemeentelijke locaties aangewezen waar grootschalige zonnestroominstallaties zullen worden gerealiseerd met als doel om in 2022 20 procent van de huidige elektrabehoefte zelf op te wekken.
- Bij toekomstige ontwikkelingen voor nieuwbouw geldt energieneutraal als minimum voorwaarde en energieleverend als streven.
- Met corporaties en huurdersverenigingen worden jaarafspraken gemaakt over de verduurzaming van sociale huurwoningen binnen gemeente Edam-Volendam.
- Tevens heeft gemeente Edam-Volendam een Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. In samenwerking met buurgemeenten wordt de potentie van geothermie en de winning van warmte uit afval- en oppervlaktewater onderzocht als duurzaam alternatief voor de verwarming van de gebouwde omgeving. Met professionele partners en bewoners wordt gekeken naar kansrijke wijken waar reeds een start kan worden gemaakt met de aardgasvrijstelling van woningen. Duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar vormen hierbij het uitgangspunt. Een gedegen participatieplan en -traject vormen hiervoor de fundering.
- Gemeente Edam-Volendam heeft een sterk ondernemersklimaat en ziet kansen om deze aan te wenden in dienst van de energietransitie. Een directe koppeling naar het onderwijsveld is daarbij van wezenlijk

belang. De gemeente stelt zich open voor initiatieven uit de markt die complementair zijn aan het gemeentelijk beleid en maatschappelijke meerwaarde bieden.



### 4.3 Landsmeer

De gemeente Landsmeer ziet klimaatverandering als een van de belangrijkste uitdagingen van deze tijd. Het gevoel van urgentie leeft bij zowel de gemeente als bij inwoners en ondernemers. Alleen samen kunnen we deze uitdaging het hoofd bieden. De gemeente wil haar CO<sub>2</sub>-uitstoot verminderen door energie te besparen, de opwekking van hernieuwbare energie te stimuleren en afvalstromen te verminderen. Door onze leefomgeving te vergroenen zorgen we ervoor dat negatieve gevolgen van extreme neerslag en hitte worden verminderd.

#### **Landschap voorop en ‘alle daken vol zonnepanelen’**

Er wordt veel waarde gehecht aan het groen en de natuurgebieden in de gemeente en de landschappelijke en recreatieve waarden hiervan. Het behoud van deze waarden is voor Landsmeer dan ook het startpunt in de zoektocht naar mogelijkheden om de hernieuwbare-energie-ambities in te vullen. Landsmeer onderschrijft de regionale inzet en ambitie ‘alle daken vol zonnepanelen’.

In het uitvoeringsprogramma van de duurzaamheidsvisie van gemeente Landsmeer 2018-2024 zijn de volgende acties opgenomen om bovengenoemde ambities te bewerkstelligen:

- De gemeente onderzoekt en ondersteunt diverse opties voor hernieuwbare energie, zowel voor elektriciteit als voor warmte. Bijvoorbeeld mogelijkheden voor het realiseren van zonnedaken of aquathermie.
- De gemeente stimuleert de verduurzaming van particuliere koopwoningen (inclusief Vereniging van Eigenaren). Op dit moment wordt dit gedaan door voorlichting en de gezamenlijke inkoop van zonnepanelen en isolatiemateriaal.
- De gemeente maakt en monitort prestatieafspraken met corporaties ten aanzien van verduurzaming van sociale huurwoningen.

Bij de uitvoering van dit beleid zoekt de gemeente aansluiting bij en wisselt zij kennis uit met andere gemeenten in regio Zaanstreek/Waterland en de MRA.

### **Geen windturbines Landsmeer**

Een ruime meerderheid van de gemeenteraad van Landsmeer heeft via een motie op 28 januari 2021 tegen het plaatsen van windturbines op grondgebied van Landsmeer gestemd. Ook zal daar verder geen onderzoek meer naar worden verricht. Het zoekgebied voor windenergie op grondgebied van de gemeente Landsmeer zal daarmee niet meer terugkomen in de Regionale Energie Strategie 1.0. De raad van de gemeente Landsmeer spreekt zich niet alleen uit tegen windturbines op eigen grondgebied maar ook tegen windturbines in de nabijheid van Landsmeerse gemeentegrenzen.

### **Inwonersenquête windturbines en zonneweides**

Het genomen raadsbesluit op 28 januari 2021 is in lijn met de uitkomsten van de eerdere enquête onder de bewoners waarin gepeild is naar hun mening rondom het opwekken van duurzame energie in en rond de gemeente Landsmeer. In deze enquête gaf een meerderheid van de deelnemers (59 procent) aan tegen onderzoek te zijn naar het plaatsen van windturbines. Het onderzoek naar zoekgebieden voor zonneweides werd positiever ontvangen: 48 procent van de inwoners is voor het onderzoek. Bij zowel windturbines als zonneweides heeft men de kanttekening geplaatst zorg te hebben om het landschap en gaven zij aan dat zorgvuldige afweging noodzakelijk is. De groene ruimte is kenmerkend voor Landsmeer en ook moet rekening gehouden worden met de weidevogels. Het verslag van de enquête staat gepubliceerd op de website van de gemeente Landsmeer.



## 4.4 Oostzaan

### **Energieneutraliteit in 2040**

Oostzaan streeft naar energieneutraliteit in 2040 voor de eigen gemeentelijke organisatie, met alle gebouwen en het gebruik dat daarbij hoort. Ook die ambitie zorgt ervoor dat we, naast de opgave voor het reduceren van energie door bijvoorbeeld isolatie of het gebruik van nieuwe technieken, met elkaar op zoek moeten naar kansen en mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie. De energie die nog nodig is na 2040 wil de gemeente Oostzaan duurzaam opwekken. Haalbaar en betaalbaar staan hierbij als uitgangspunten voorop.

### **Daadkrachtig aan de slag voor Oostzaan**

Het collegeprogramma 2018- 2022 Daadkrachtig aan de slag voor Oostzaan geeft aan dat de ambitie van de gemeente Oostzaan is om als gemeentelijke organisatie in 2040 energieneutraal te zijn. Landelijk is in het Energieakkoord afgesproken dat we in 2050 een duurzame energievoorziening hebben. Om dit te realiseren zal de gemeente in 2021 een gedragen duurzaamheidsvisie vast laten stellen. Daarnaast wordt er gewerkt aan een Transitievisie Warmte; deze geeft richting aan de aanpak voor een aardgasvrije gebouwde omgeving in Oostzaan.

### **Lokale ontwikkelingen**

Gemeente Oostzaan stimuleert de verduurzaming van de gebouwde omgeving door particuliere woningeigenaren aan te zetten tot het treffen van duurzame maatregelen. Zo zijn er collectieve inkoopacties voor zonnepanelen georganiseerd en hebben inwoners gebruik kunnen maken van de Regeling Reductie Energiegebruik, waarbij zij een bedrag van 70 euro kunnen besteden aan energiebesparende maatregelen. Daarnaast is het Duurzaam Bouwloket als vast energieloket beschikbaar voor inwoners om vragen te stellen over welke maatregelen zij het beste kunnen treffen voor het isoleren en aardgasvrij maken van hun woning. Ook woningcorporaties kunnen significant bijdragen. Zo brengt

woningbouwvereniging WOV Oostzaan haar woningbezit naar gemiddeld energielabel B.

### **Bijdrage RES 1.0 gemeente Oostzaan**

Oostzaan onderschrijft de noodzaak om te komen tot een gemeentelijke en regionale bijdrage in de landelijke ambitie van 35 TWh. De gemeente Oostzaan sluit zich aan bij de inzet Zaanstreek-Waterland voor de periode tot 2030.

In de concept-RES NHZ zijn extra zoekgebieden voor wind- en zonne-energie aangegeven in de gemeente. Het Oostzanerveld is naar aanleiding van ingekomen wensen en bedenkingen als zoekgebied vervallen en zal niet terugkomen in de RES 1.0. Andere zoekgebieden voor het ontwikkelen van zonne- en windenergie zullen nader worden onderzocht. Om deze projecten te kunnen realiseren is een breed participatietraject noodzakelijk. Hierin staan haalbaarheid en betaalbaarheid voorop en dit zal de komende jaren nader moeten worden onderzocht.

Het bijzondere landschap en de natuur staan voorop binnen de gemeente. De ambitie ‘alle daken vol’ sluit hier mooi op aan door in de eerste plaats zonnepanelen op grote daken en parkeerplaatsen te willen realiseren.

Bij het ontwikkelen van deze initiatieven zal zo veel mogelijk de samenwerking worden gezocht met lokale partijen en initiatieven. Om de uitdaging samen aan te gaan, met een nuchtere maar daadkrachtige aanpak.



## 4.5 Purmerend

Het Klimaatakkoord dat eind vorig jaar mede door de VNG ondertekend is, maakt dat duurzame energieopwekking geen keuze meer is, maar een opgave waar alle gemeenten aan mee moeten werken. De gemeente Purmerend doet dit ook, onder andere door invulling te geven aan een bijdrage aan de RES Noord-Holland Zuid. Purmerend wil een bijdrage leveren aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord. Dit betekent dat Purmerend afscheid neemt van het aardgas, zo min mogelijk energie gebruikt en ernaar streeft (lokaal) duurzame energie op te wekken. Deze ambitie is verder uitgewerkt in de Duurzaamheidsagenda 2020-2023. Deze agenda wordt jaarlijks geactualiseerd, op basis van nieuwe inzichten en mogelijkheden op het gebied van duurzaamheid. Tegelijkertijd kent de gemeente Purmerend meer opgaven, zoals de ontwikkeling van het (duurzame) bedrijventerrein Baanste Noord en het toevoegen van circa tienduizend woningen aan de bestaande stad.

### **Aardgasvrije gebouwde omgeving**

In Purmerend is ca 75 procent van de gebouwde omgeving al aardgasvrij. Dit komt doordat vanaf de jaren '80 alle nieuwbouw is aangesloten op het warmtenet van Stadsverwarming Purmerend. De warmte voor dit warmtenet wordt opgewekt in biowarmtecentrale De Purmer, door middel van de verbranding van houtsnippers van Staatsbosbeheer. Daarmee is het een van de duurzaamste warmtenetten in Nederland. Purmerend heeft de ambitie om te voldoen aan de afspraak uit het Klimaatakkoord. Dit betekent dat de resterende tienduizend woningen die nu nog zijn aangesloten op aardgas, voor 2050 op een andere manier moeten worden verwarmd dan met aardgas. In 2016 is gestart met een pilot om een kleine honderd particuliere woningen aardgasvrij te maken. Dit wordt gecombineerd met grootschalige rioolvervangingswerkzaamheden.

In 2018 is hiervoor een bijdrage van het ministerie van BZK ontvangen (Proeftuin Aardgasvrije Wijken), waarbij de gemeente op wil schalen naar ruim twaalfhonderd gebouwen.

### **Zo min mogelijk energie gebruiken**

De gemeente Purmerend heeft in 2021 een subsidie beschikbaar gesteld om woningen te isoleren. Hoe minder energie de gebouwen nodig hebben om te verwarmen, hoe minder er moet worden opgewekt.

### **(Lokaal) duurzame energie opwekken**



In Purmerend is de afgelopen jaren geïnvesteerd in duurzame energie, zoals de biowarmtecentrale, het zonnepanelenpark op Baanste Noord en zonnepanelen op daken van woningen en bedrijven. Purmerend wil deze lijn doorzetten en de gehele stad voorzien van 100 procent duurzame energie. Het is de bedoeling om Purmerenders direct bij deze ambitie te betrekken en hen te bewegen tot het meebetalen aan (kleinere) projecten op het gebied van zonne- en/of windenergie; onder meer op daken van grotere gebouwen, zoals het stadhuis (energiecoöperatie Opgewekt in Purmerend). Komende jaren wordt geïnvesteerd in meer lokale opwekking; er wordt een tweede biowarmtecentrale gerealiseerd. Daarnaast behoort in de gemeente Purmerend en omgeving innovatieve windenergie tot de mogelijkheden voor duurzame energieopwekking.

### **Bijdrage Purmerend in de RES**

Purmerend is een sterk verstedelijkte gemeente. Er is weinig ruimte om bijvoorbeeld een groot zonnepanelenpark of windturbinepark te realiseren. Voor de opwek van duurzame energie (elektriciteit) wordt vooral ingezet op zon op daken.

Purmerend heeft een uitgebreid warmtenet en heeft voor de RES Noord-Holland Zuid de vraag gesteld of een regionale bron binnen Zaanstreek/Waterland kan bijdragen aan de warmtebehoefte binnen de regio. En hoe kan aan deze opgave in regionaal verband invulling worden gegeven? In Purmerend worden momenteel de voorbereidingen getroffen voor een tweede biowarmtecentrale, die mede hiervoor kan worden ingezet.



## 4.6 Waterland

De gemeente streeft een duurzame ontwikkeling na van het kenmerkende (water)landschap en de mooie stads- en dorpsgezichten, door in te zetten op lokaal opgewekte duurzame energie en energiebesparing.

De gemeente heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat in 2050 alleen energie van hernieuwbare bronnen wordt gebruikt voor alle gebouwen (woningen, kantoren, bedrijfspanden) en voor het verkeer en vervoer op het grondgebied van de gemeente Waterland. Om dit te bereiken zet de gemeente sterk in op duurzaamheid, met oog voor de kenmerkende waarden binnen de gemeente. De gemeente werkt hiervoor samen met inwoners, bedrijven en andere overheden. De gemeente Waterland zet in op de verduurzaming van haar eigen bedrijfsvoering en vastgoed en stimuleert en ondersteunt duurzame invulling van initiatieven van lokale ondernemers en inwoners in de vorm van advies, facilitering, ambtelijke ondersteuning, communicatie en/of participatie. De speerpunten zijn:

- Energiebesparing en duurzame energie: de gemeente zet in op zonne-energie, maar ondersteunt – waar mogelijk – ook windenergie-initiatieven.
- Een duurzame gemeente: het verduurzamen van de gemeentelijke bedrijfsvoering en het gemeentelijke vastgoed.
- Grondstoffen en recycling: het bijdragen aan het hergebruik van nuttige grondstoffen door gescheiden in te zamelen en het verminderen van het totaal huishoudelijk afval in kg per inwoner.
- Duurzame mobiliteit: het omlaag brengen van uitstoot van verkeer en vervoer door elektrisch vervoer en overige vormen van duurzame mobiliteit, zoals per fiets of over water, te stimuleren.
- Openbaar groen en landelijk gebied: het stimuleren en vergroten van de biodiversiteit binnen de gemeente en het stoppen van vervuiling van water en natuurschoon.
- Aardgasloos: het is de ambitie van de gemeente om de bestaande bouw en nieuwbouw (zoals het Galgeriet) duurzaam te verwarmen. Een mogelijkheid is het gebruik van thermische energie uit oppervlaktewater (TEO). Dit is een duurzame vorm van warmte en koude die aan het oppervlaktewater onttrokken kan worden. Daarnaast worden ook andere vormen van warmte onderzocht om de transitie naar aardgasloos in uiterlijk 2050 te realiseren. Overige duurzame warmteoplossingen moeten vooral gezocht worden in bodemwarmte, waterstof en *all-electric*. Om deze ambitie te realiseren werkt de

gemeente aan een Transitievisie Warmte en maakt zij (energie)prestatieafspraken met woningcorporaties.



## 4.7 Wormerland

### **Samenwerken aan de RES**

De klimaatdoelstellingen die zijn geformuleerd in het Klimaatakkoord van 2019 zijn belangrijk voor de toekomst van Nederland én van Wormerland. De uitdaging is groot, de ambitie hoog en de tijd nijpend. Dit vraagt om creativiteit en samenwerking. Hierbij is het belangrijk om kennis te delen, koppelkansen te benutten en samen met belanghebbenden op zoek te gaan naar kansen en mogelijkheden voor het grootschalig opwekken van duurzame energie.

### **Wormerland: ambitieus en realistisch**

In het collegeprogramma Voor elkaar zijn de ambities van gemeente Wormerland beschreven. De gemeente stimuleert lokale duurzaamheidsinitiatieven en geeft zelf het goede voorbeeld door de ambitie na te streven om als gemeentelijke organisatie in 2030 energieneutraal te zijn. Wormerland werkt samen aan de RES met bedrijven, inwoners, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en overheden, waaronder de gemeenten in de deelregio Zaanstreek-Waterland.

### **Route naar klimaatneutraal is een integrale aanpak**

Gemeente Wormerland wil in 2050 klimaatneutraal zijn en daarom kijkt de

gemeente niet alleen naar warmte en elektriciteit, maar ook naar oplossingen op het gebied van mobiliteit, landschap en klimaatadaptatie en zet zij in op bewustwording. Initiatieven die bijdragen aan klimaatneutraliteit zijn ondergebracht in een Routekaart. Alle projecten zijn gelinkt aan de vijf thematafels uit het Klimaatakkoord: de gebouwde omgeving, landschap, industrie, mobiliteit en elektriciteit. Leidend is de CO<sub>2</sub>-reductie van ieder project en daarmee de bijdrage aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord.

### **Energiebesparing in de gebouwde omgeving**

Inwoners en gebruikers van de gebouwde omgeving spelen een belangrijke rol in de energietransitie. Gedachte erbij is: wat je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken. In de energietransitie is energiebesparing daarom de eerste belangrijke stap, de no-regret-maatregel genoemd. Het levert vaak een direct voordeel op voor gebruikers door lagere energiekosten en een hoger wooncomfort. Voor de overgang naar een aardgasvrije gebouwde omgeving is isolatie belangrijk. Veel woningen in Wormerland zijn nog niet voldoende geïsoleerd om gebruik te kunnen maken van andere aardgasvrije opties zoals een warmtepomp of een warmtenet met een duurzame warmtebron. Woningcorporaties zijn een belangrijke partner om aardgasvrij te worden. Zij hebben meer dan 35 procent van de woningen in Wormerland in bezit en hebben ambities om bestaande woningen te verduurzamen naar een gemiddeld energielabel B.

### **Bijdrage gemeente Wormerland in de RES 1.0**

Wormerland onderschrijft de noodzaak om als deelregio en gemeente bij te dragen aan de landelijke ambitie om 35 TWh duurzame energie op te wekken. In de concept-RES NHZ zijn extra zoekgebieden voor wind- en zonne-energie aangegeven langs de A7. Het zoekgebied voor windenergie langs de A7 is vervallen en zal niet terugkomen in de RES 1.0. De motie 'geen windturbines in de Wijdewormer' is met een meerderheid van de raad aangenomen. Mogelijkheden voor het opwekken van zonne-energie langs de A7 zullen wel nader worden onderzocht.

Wormerland heeft een hoge landschappelijke waarde met grote delen die aangemerkt zijn als bijzonder provinciaal landschap (BPL). De ambitie 'alle daken vol' sluit hier goed op aan door in de gebouwde omgeving zo veel mogelijk duurzame energie op te wekken op de beschikbare daken en parkeerplaatsen, waarbij het landschap zo veel mogelijk wordt ontzien.

Hierbij wordt de samenwerking gezocht met inwoners, natuurorganisaties, bedrijfsleven, waterschappen, energiecoöperaties, andere gemeenten en kennisinstellingen om te werken aan een duurzame toekomst voor Wormerland. Op een haalbare, realistische manier, samen, voor elkaar.



## 4.8 Zaanstad

Zaanstad benadert duurzaamheid vanuit de wisselwerking tussen economie, ecologie en de wensen van de samenleving. De missie van Zaanstad is om de gehele gemeente tussen 2030 en 2040 klimaatneutraal te maken. Het beleid van Zaanstad is erop gericht om in co-creatie met de stad de route te bepalen naar een klimaatneutraal en circulair Zaanstad en wat leidt tot een klimaatakkoord.

Klimaatneutraal is een heel breed begrip en omvat eigenlijk alles: van afvalscheiding en klimaatadaptatie tot eiwittransitie, van consuminderen tot de energietransitie. De focus van de gemeente richt zich op die thema's waar zij op lokaal niveau invloed op kan uitoefenen: de energietransitie van fossiel naar duurzaam energiegebruik, en duurzame schone opwekking van energie is een flink aandeel. De Zaanse opgave om energieneutraal te worden is fors. Zaanstad heeft een aantal bedrijven die tot de top 200 van Nederland behoren qua energiegebruik. Daarnaast heeft Zaanstad een grote woningbouwopgave. De ambitie is om deze nieuwbouwwoningen zo veel mogelijk energieneutraal te maken.

Maar de grootste uitdaging in de energietransitie ligt bij de bestaande woningen. Zaanstad heeft een grote hoeveelheid oudere woningen die

slecht geïsoleerd zijn. Ook wonen er relatief veel lagere inkomensgroepen in de stad die de hogere kosten niet zomaar kunnen dragen. Daarom zet Zaanstad in op een zo veel mogelijk coöperatieve energietransitie, waarin zo veel mogelijk door inwoners en organisaties wordt samengewerkt en de baten van de opwekking direct bij inwoners terechtkomen.

Zaanstad is een gemeente met een dicht stedelijk gebied, maar ook waardevolle groene ruimte met landschappelijke, natuur- en recreatieve waarden. Bovendien gelden voor het overgrote deel van het landelijke gebied restricties vanuit Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor Zaanstad betekent dit vooral gebruikmaken van huidige stedelijke infrastructuur. Zaanstad heeft bijvoorbeeld de wens om windturbines langs het Noordzeekanaal te plaatsen, waarbij ook hier het streven is om inwoners van Zaanstad optimaal te laten profiteren van de opbrengst van deze turbines, bij voorkeur door collectief beheer. De ambitie hierbij is minimaal 50 procent in lokaal eigendom.

Voor Zaanstad is het belangrijk dat de energietransitie betaalbaar blijft voor iedereen. In de RES 1.0 is gewerkt aan een zo optimaal mogelijke afstemming tussen soorten opwek (zon en wind), opwek dicht bij de gebruiker, maar ook zaken die met de haalbaarheid te maken hebben, zoals het streven naar landschappelijke kwaliteit.

Bovenstaande uitgangspunten vormen de basis voor de inzet vanuit Zaanstad - als onderdeel van de deelregio Zaanstreek/ Waterland en Energieregio Noord-Holland Zuid – voor de opgave van het Klimaatakkoord om landelijk 35 TWh aan hernieuwbare energie op te wekken met zonne- en windenergie:

- Zon op alle bestaande daken (>15 kWp, circa 60 PV-panelen).
- Zon boven grote parkeerplaatsen.
- Zon en wind in het Noordzeekanaalgebied.

Daarnaast wordt onder andere vanuit het Coalitieakkoord De molen op de wind zetten ingezet op een pakket aan maatregelen, met als doel de samenleving in staat te stellen om de energietransitie zélf vorm te geven. Voorbeelden hiervan zijn:

- Verduurzaming van de bestaande woningen is onderdeel van de Samenwerkingsafspraken (2020 – 2024) met woningcorporaties.
- Zaanstad organiseert jaarlijks voor particuliere woningeigenaren collectieve inkoop voor isolatie, zonnepanelen en andere verduurzamingsmaatregelen.

- Om verduurzaming ook financieel toegankelijker te maken, zoekt Zaanstad naar alternatieve financieringsmogelijkheden voor het verduurzamen van woningen.
- Zaanstad zorgt voor energiecoaches voor huurders en klimaatcoaches voor buurtgenoten, om de Zaankanters te informeren over de mogelijkheden van energiebesparing en andere verduurzamingsmaatregelen.
- Zaanstad heeft toegankelijke verduurzamingssubsidies voor woningeigenaren (de Stappensubsidie) en in 2021 ook de RRE-subsidie.
- Zaanstad ondersteunt warmtescanprojecten, om woningeigenaren te informeren over warmtelekken en isolatiemogelijkheden.
- Zaanstad informeert in samenwerking met Duurzaam Bouwloket inwoners over verduurzaming op verschillende manieren: van social media tot informatiebijeenkomsten.



Een overzicht van alle stappen die door gemeente, organisaties en inwoners worden gezet voor de verduurzaming van Zaanstad worden jaarlijks samengebracht in het [Zaans Klimaatakkoord](#).

## 5. Provincie Noord-Holland

### **Rol van de provincie Noord-Holland**

De provincie Noord-Holland streeft naar klimaatneutraliteit in 2050. Om dat te bereiken moet er veel gebeuren. De provincie werkt samen met inwoners, bedrijven, overheden en tal van andere partijen om de energietransitie voor elkaar te krijgen. Er wordt ingezet op energiebesparing, het slim uitwisselen van warmte en koude en het duurzaam invullen van de resterende energiebehoefte. Daarbij heeft de provincie verschillende rollen. Van bevoegd gezag op het gebied van het ruimtelijk instrumentarium, tot regisseur, kennisontwikkelaar en subsidieverlener.

De RES vormt een belangrijk instrument in de verduurzaming van de energievoorziening. De RES wordt in gezamenlijkheid, maar vanuit ieders eigen rol en bevoegdheden, opgesteld. De provincie is, net als de gemeenten en de waterschappen, partner in het bottom-upproces van de RES. De provincie brengt gedurende het proces kennis in, denkt mee en inspireert. Gelet op de grote bovenregionale impact van de energietransitie, heeft de provincie ook een taak. Deze gaat over het maken van doelmatige keuzes, het realiseren van samenhang tussen de deelregio's en het beschermen en borgen van de kwaliteit van de Noord-Hollandse natuur en het landschap en de Noord-Hollandse economie.

De inhoudelijke inbreng van de provincie is vastgelegd in het [Noord-Hollands perspectief op de Regionale Energiestrategieën](#). Dit document geeft richting, maar houdt ook veel ruimte voor de regio zelf. Het geeft de kansen en aandachtspunten voor de energietransitie vanuit provinciaal perspectief, afgewogen tegen andere provinciale thema's als ruimtelijke kwaliteit, economie, natuur en landbouw.

#### **Thema's in het Noord-Hollands Perspectief op de RES**

*Beschermingsregiems:* In het 'NH Perspectief' zijn uitgangspunten vastgelegd voor energieontwikkelingen binnen de provinciale beschermingsregiems. Het gaat om beschermingsregiems op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, aardkunde en stilte. In de Omgevingsverordening NH2020 zijn de oude regiems Weidevogelleefgebied, Bufferzone en Aardkundige monumenten opgegaan in het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). In het BPL geldt dat de kernkwaliteiten niet mogen worden aangetast. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons af komt, wordt in het kader van de RES'en onderzocht welke ruimte er is binnen de provinciale beschermingsregiems voor wind- en zonontwikkelingen. Dat is maatwerk per gebied. Voor het beschermingsregiem Unesco Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt momenteel een Afsprakenkader in samenwerking met de drie andere provincies ontwikkeld. Op basis daarvan wordt bekeken waar mogelijk wel ruimte is. Momenteel zijn er nog verbodsbepalingen in het artikel over Unesco in de huidige Omgevingsverordening.

Provinciale Staten heeft opgeroepen in de uitwerking van de RES 1.0 een stevigere regierol te kiezen ter bescherming van de bovenregionale waarden (volgens ingediende motie bij de behandeling van de concept-RES). De afgelopen maanden is samen met de partners verkend hoe de uitgangspunten van het NH Perspectief zich verhouden tot de RES-zoekgebieden. Het resultaat van deze gezamenlijke verkenning is te vinden in de gebiedspaspoorten. Sommige gevallen vragen nog om een nadere inhoudelijke politiek-bestuurlijke belangenafweging.



*Ruimtelijke samenhang en kwaliteit:* De provincie vindt het belangrijk dat zoekgebieden worden uitgewerkt in voldoende onderlinge samenhang en integraliteit met hun omgeving. Dit komt ten goede aan de ruimtelijke kwaliteit, maar ook aan een effectieve benutting van de ruimte en energie-infrastructuur. Ook dient bij de uitwerking van zoekgebieden rekening te worden gehouden met de lokale kwaliteiten en opgaven. Afgelopen maanden hebben diverse ontwerptrajecten plaatsgevonden in de RES-zoekgebieden. Veelal op regionaal niveau. Als provincie ondersteunen we gemeenten en regio's met kennis en ontwerpvaardigheden. Verder hebben we als provincie in een viertal gebieden de regie genomen om de zoekgebieden aldaar op een samenhangende wijze uit te werken. Het betreft de A9-zone, A7-zone, Diemerscheg en de Greenports (zie verder het katern Thematafels).

*Participatie:* Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. Zeggenschap en financiële participatie dragen bij aan het slagen van de energietransitie. Zoals vastgelegd in de startnotitie RES en het Noord-Hollands Perspectief is het organiseren van participatie primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Als provincie dragen we bij door zogenaamde kennisdeeldagen te organiseren over participatie waar goede (gemeentelijke) voorbeelden gedeeld worden en bij te dragen aan het katern financiële participatie. Verder ondersteunen we de gemeenten financieel op dit punt via onze bijdrage aan het programmabureau. Voor Provinciale Staten is (financiële) participatie van groot belang getuige de daarover ingediende moties bij de behandeling van de concept-RES. Daarom stellen we een beleidskader participatie op, ook omdat verankering van regels met betrekking tot participatie in de Omgevingsverordening niet mogelijk is.

*Kwantiteit bod:* Bij de vaststelling van de RES-startnotitie hebben Provinciale Staten vastgelegd dat van de RES een substantieel aanbod hernieuwbare opwekking wordt verwacht voor 2030 dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's. Dit is in het Noord-Hollands Perspectief vastgelegd. Verder dient het RES-aanbod voldoende concreet en uitvoerbaar te zijn.

*Data:* Eenduidigheid, vergelijkbaarheid en optelbaarheid van cijfers zijn cruciaal om te komen tot goede plannen op het gebied van duurzame energie en om straks de voortgang gezamenlijk te kunnen monitoren. Als provincie hebben we de afgelopen maanden verkend hoe we een regierol kunnen nemen in het (digitaal) verzamelen, beheren en delen van data. Afspraken hierover worden de komende periode uitgewerkt in het regionaal uitvoeringsprogramma.

### **Provinciale tools en stimuleringsregelingen**

De provincie Noord-Holland stimuleert de realisatie van zonne-energie op daken en nutsfuncties. Voor de periode 2019-2021 is een bedrag van in

totaal 4,5 miljoen euro beschikbaar voor de hieronder benoemde activiteiten. Het thema zonne-energie is nog volop in ontwikkeling. De provincie staat daarom open voor nieuwe ideeën en samenwerking om zonne-energie te versnellen, ook in het kader van de RES.

#### *Aanjagen zon op daken*

Noord-Hollandse bedrijven kunnen gebruikmaken van de [HIRB-regeling](#) die inzet op brede verduurzaming van bedrijventerreinen. Met de [versnellingsaanpak Zon op bedrijfsdaken](#) worden ondernemers op weg geholpen om te komen tot de realisatie van zonnepanelen. In dit project wordt zo veel mogelijk samengewerkt met bestaande duurzaamheidscampagnes en -collectieven. Daarnaast is de provincie de pilot Gebiedsaanpak zon op agrarische daken gestart, samen met LTO Noord, Liander, Rabobank en drie gemeenten. Doel is te komen tot een versnelling van zonne-energie op agrarisch vastgoed. Tijdens informatiebijeenkomsten worden agrarische ondernemers geïnformeerd over het traject. Geïnteresseerden krijgen vervolgens een zonadvies op maat. Het traject vormt voor Liander een strategische agenda voor netverzwaring. Verder verzorgt de provincie [de Zonatlas](#), werkt zij actief samen met [Stichting Schooldakrevolutie](#) en stimuleert de provincie via het [woonbeleid](#) de realisatie van zonnepanelen op nieuwbouw.

#### *Aanjagen zon op parkeerplaatsen*

De provincie Noord-Holland en de gemeente Rotterdam hebben samen met Sobolt de applicatie [Park the Sun](#) ontwikkeld. Veel parkeerterreinen kunnen slimmer benut worden door overdekt parkeren te combineren met de opwek van energie met zonnepanelen. Met behulp van de tool kan eenvoudig inzichtelijk gemaakt worden welke terreinen geschikt zijn, hoeveel energie kan worden opgewekt en wat de investeringen en de terugverdientijd zijn. Hiermee kunnen de zoekgebieden 'zon op parkeerplaatsen' nader onderzocht worden en kan de potentie sneller benut gaan worden.

#### *Innovatief meervoudig ruimtegebruik*

De provincie juicht innovatief meervoudig ruimtegebruik toe. Zonne-energie kan op veel meer plekken dan alleen op daken. Zo wordt gewerkt aan een tool die de potentie en businesscase van zonparkeren in Noord-Holland in beeld gaat brengen. De tool moet gemeenten en ontwikkelaars handvatten bieden om tot de realisatie van zonparkings te komen. Verder neemt de provincie deel in het [Nationaal Consortium Zon op Water](#). In dit samenwerkingsverband worden de mogelijkheden voor drijvende zonnepanelen onderzocht en aangejaagd.

#### *De inzet van het eigen (infra-)areaal*

De provincie Noord-Holland wil haar infrastructuur inzetten voor de opwekking van duurzame energie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de toepassing van zon-geluidschermen en [zon-geleiderails](#), maar ook om de plaatsing van zonnepanelen op bermen, taluds en steunpunten. Er loopt een aantal pilots. Dit wordt de komende tijd uitgebreid tot concrete uitvoeringsprojecten. Verder neemt de provincie deel in [SolaRoad](#). Naast de provincie zetten ook het Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer het eigen areaal in en biedt het waterschap zijn gronden aan voor de opwek van wind- en zonne-energie.

#### *Overige stimuleringsregelingen duurzame energie*

Tot slot zijn er diverse regelingen waarmee Noord-Holland een impuls geeft aan (de grootschalige opwekking van) duurzame energie, zoals:

- [Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland \(PDENH\)](#): investeringsfonds voor duurzame bedrijven en initiatieven in Noord-Holland.
- [Programma Investeringsgereed Innovatief MKB Noord-Holland \(PIM\)](#): initiatief van de provincie Noord-Holland om innovatieve en duurzame mkb'ers te helpen met financieringsvragen.
- [GO!-NH](#): stimuleert vernieuwende ideeën op het gebied van circulaire economie en duurzame mobiliteit. In het programma worden ondernemers ondersteund met het verder ontwikkelen van hun innovatieve idee tot een uitvoerbaar product of dienst.
- [Kansen voor West](#).
- [Regeling duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven Noord-Holland](#): provincie Noord-Holland verstrekt subsidie aan burgercollectieven om burgers te stimuleren te investeren in duurzaamheidsmaatregelen.

## 6. Waterschappen

### **Rol waterschappen Noord-Holland Zuid**

De waterschappen (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Rijnland en Waterschap Amstel-Gooi en Vecht) zijn verantwoordelijk voor afvalwaterzuivering, het beheer van de oppervlaktewateren, waterkeringen en bergingsgebieden, grondwater en ondersteunende waterstaatkundige kunstwerken. Daar waar gemeenten en provincie verantwoordelijk zijn voor de ruimtelijke inpassing van energieambities, beperkt het waterschap zich tot de wettelijk toetsende rol als het gaat om energieopwek op of aan keringen en oppervlaktewater. De waterschappen werken samen in de RES om bij te dragen aan een toekomstgerichte samenleving waarin milieu en leefbaarheid centraal staan en ingespeeld wordt op onder andere de klimaatverandering.

Naast de kerntaken en verantwoordelijkheden hebben de waterschappen, als eigenaar en beheerder van grote water- en landoppervlakten, ook een belangrijke rol bij het realiseren van de duurzame-energieambities. De waterschappen streven naar energie- en/of CO<sub>2</sub>-neutraliteit. Om dit te bereiken zijn de waterschappen al actief aan de slag met het realiseren van duurzame energie binnen de beschikbare ruimte van de eigendommen.

Daar waar zich koppelkansen voordoen tussen taakvelden en opgaven van de waterschappen en initiatieven op het gebied van energietransitie, zoeken waterschappen graag de samenwerking. Gedacht kan worden aan klimaatadaptatie, waterkwantiteit- en waterkwaliteitsopgaven en biodiversiteitsontwikkeling. Samenwerken in de RES biedt mogelijkheden om deze doelstellingen sneller en efficiënter te behalen. Bij het uitwerken van zoekgebieden kunnen de waterschappen een belangrijke rol vervullen bij het identificeren, concretiseren en uiteindelijk implementeren van deze koppelkansen.

Daarnaast spelen de waterschappen een rol in het warmtevraagstuk. Bij het verwarmen en koelen van gebouwen kan biogas of groen gas uit slibvergisting en thermische energie uit water (aquathermie) ingezet worden. Aquathermie, opgesplitst in energie uit afvalwater (TEA), oppervlaktewater (TEO) en drinkwater (TED), heeft een groot potentieel, waarbij opgemerkt dient te worden dat drinkwater niet de verantwoordelijkheid van het waterschap is. Waterschappen zetten, onder voorwaarden, deze thermische warmtebronnen graag in voor lage- en middentemperatuur-warmte/koudenetten. Hierbij is aandacht nodig voor

de ecologische impact (positief en negatief) van het onttrekken van warmte uit water<sup>4</sup> en de mogelijke impact op de waterkwaliteit en -kwantiteit. De rollen die de waterschappen kunnen innemen in de warmtetransitie worden door de afzonderlijke waterschappen bepaald.

---

<sup>4</sup> Adviezen Commissie M.e.r., 17 september 2020, [20200917-Advies-Commissie-MER-NHZ.pdf \(energieregionhz.nl\)](#).